

Podręcznik do nauki języka polskiego dla nastolatków w Wielkiej Brytanii

Od dzwonka do dzwonka

MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE

Aleksandra Święcka • Joanna Prędota • Anna Rabczuk • Marta Skura

MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE

do podręcznika do nauki języka polskiego dla nastolatków w Wielkiej Brytanii

Od dzwonka Zeszyt z ćwiczeniami do dzwonka

Warszawa • Londyn 2020

Spis treści

1. Poznajmy się po wakacjach!	4
2. Zazdrości nikomu nie zazdroszczę	8
3. Prawdziwy przyjaciel przypomni ci, jak się lata, kiedy inni podetną ci skrzydła	15
4. Z wyrazami szacunku	22
5. „Każdy ma jakiegoś bzika, każdy jakieś hobby ma”	25
6. Życie w słońcu	30
7. Co naprawdę jadł pan Zagłoba?	31
9. Są dziwy w niebie i na ziemi	32
10. Blisko Ojczyzny	36
11. „Nigdy tak wielu nie zawdzięczało tak dużo tak nielicznym” Winston Churchill	37
12. Film czy teatr?	40
13. Mama mówi, że „robię się angielska”	42
14. Warto pomagać	51
15. Czy pieniądze dają szczęście?	55
18. Tropem zbrodni	57
19. Kiedy dajesz komuś większość swoich frytek... o miłości po polsku	59
21. Człowiek z sercem w dłoni	68
22. Bonan tagon! By w swoim języku czuć się jak w domu	72
23. Maszyno! Masz zrobić Nic!	77
25. Listy dla Ziemi	82
26. Wielkie wyprawy Polaków	86
27. Dom, który stanął na głowie	87
28. Reklama dźwignią handlu	89
29. W świecie technologii komputerowej	91

Aleksandra Świącka, Joanna Prędotą, Anna Rabczuk, Marta Skura „Od dzwonka do dzwonka – materiały uzupełniające do podręcznika do nauki języka polskiego dla nastolatków w Wielkiej Brytanii”, Warszawa – Londyn 2020

Copyright © Aleksandra Świącka, Joanna Prędotą, Anna Rabczuk, Marta Skura oraz Fundacja „Towarzystwo Projektów Edukacyjnych”

Wydawca: Fundacja „Towarzystwo Projektów Edukacyjnych”
Opiekun naukowy: prof. Grzegorz Leszczyński
Recenzent: prof. Bernadeta Niesporek-Szamburska
Projekt graficzny i skład: Joanna Skoczowska
Ilustracje: Joanna Skoczowska
Korekta: red. Kaja Gzyło

Fotografie pochodzą z ogólnodostępnych źródeł, m.in.: flickr.com, pixabay.com, pixeden.com, freepik.com, wikipedia.org. Żadne naruszenia praw autorskich nie są zamierzone.
Przedruk fragmentów komiksu „Dywizjon 303 w komiksie” za zgodą wydawcy.

Publikacja jest współfinansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach zadania publicznego pod tytułem „Organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzących nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą w 2020 roku – moduł II”.

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

POLONICUM

ISBN 978-83-66376-20-5

LEKCJA 1

Poznajmy się po wakacjach!

I. Rozwiąż quiz i zanotuj swoje odpowiedzi. Pamiętaj, aby nie zgubić wyników. Będą ci jeszcze potrzebne.

1. Stolicą Polski jest:

- a. Kraków,
- b. **Warszawa**,
- c. Poznań.

2. Mazury to:

- a. pasmo górskie,
- b. region jezior,
- c. małe miasto na południu Polski.

3. Wawel znajduje się:

- a. w Warszawie,
- b. we Wrocławiu
- c. w Krakowie

4. Ile krajów graniczy z Polską?

- a. 16,
- b. 7,
- c. 10.

5. Jakie kraje oddziela rzeka Odra?

- a. Polskę i Ukrainę,
- b. Polskę i Rosję,
- c. Polskę i Niemcy.

6. Co to jest Morskie Oko?

- a. rzeka,
- b. jezioro,
- c. morze.

IX. Poniżej znajdziesz pocięty tekst. Ponumeruj fragmenty tak, aby tworzyły logiczną całość.

..... Już od jakiegoś czasu planuję napisać do Ciebie, aby opowiedzieć Ci o moich wakacjach w Polsce.

..... Ciągłe tylko pierogi z jagodami, naleśniki z serem, gołąbki – wszystko to, co lubię najbardziej w polskiej kuchni.

7. „Morze” to:

- a. rzeczownik,
- b. czasownik,
- c. przymiotnik

8. „Podróżować” to:

- a. rzeczownik,
- b. czasownik,
- c. przymiotnik.

9. Przymiotniki pochodzące od nazw krajów piszemy:

- a. dużą literą,
- b. małą literą,
- c. możemy pisać i małą, i wielką literą.

10. Nieodmienna część mowy to:

- a. przyimek,
- b. zaimek,
- c. przymiotnik.

11. Rzeczownik nie odmienia się przez:

- a. liczby,
- b. czasy,
- c. przypadki.

..... Trzymaj się i koniecznie daj znać

..... Teraz jestem u babci na wsi na Podlasiu. Moje główne zajęcie to jedzenie, bo babcia stwierdziła, że jestem stanowczo za chudy i za punkt honoru obrała sobie utuczenie mnie jak prosiaka.

... 10 ... Julek

..... Mam nadzieję, że uda mi się pojechać po górach. Może nawet zdobędę Giewont?

..... Cześć, Filip!

..... Przyjechałem dwa tygodnie temu i od tego czasu dzieje się tak dużo, że nie miałem nawet chwili, żeby się do Ciebie odezwać.

..... Napisz, co u Ciebie? Jak udał się wyjazd do Hiszpanii? Zwiedziłeś coś fajnego?

..... Niedługo jednak to obżarstwo się skończy, ponieważ jadę z rodzicami do Krakowa, Wieliczki, a potem na kilka dni do Zakopanego.

XII. Przyporządkuj nazwy części mowy do ich definicji i angielskich odpowiedników.

0.	Rzeczownik	a.	nazywa czynność, akcję lub stan. Odpowiada na pytania: co robi? co się z nim dzieje? w jakim jest stanie?	I.	verb
1.	Przymiotnik	b.	łączy wyrazy lub zdania.	II.	conjunction
2.	Czasownik	c.	zastępuje inny wyraz, np. rzeczownik, przymiotnik czy liczebnik.	III.	noun
3.	Przysłówek	d.	oznacza liczbę elementów lub kolejne miejsce elementu w pewnym zbiorze.	IV.	adjective
4.	Liczebnik	e.	opisuje cechy rzeczowników. Odpowiada na pytania: jaki? jaka? jakie?	V.	pronoun
5.	Zaimek	f.	nazywa osoby, zwierzęta, rzeczy, zjawiska i pojęcia abstrakcyjne. Odpowiada na pytania kto? co?	VI.	numeral
6.	Spójnik	g.	opisuje cechy czasowników i zwykle odpowiada na pytania: jak? gdzie? kiedy?	VII.	adverb

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
f.						
III.						

Teraz wróć do ćwiczenia nr XII i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie dopisz po trzy własne przykłady każdej części mowy.

rzeczownik -
 przymiotnik -
 czasownik -
 przysłówek -
 liczebnik -
 zaimek -
 spójnik -

XIII. Czy wiesz, co to znaczy, że część mowy jest odmieniana? Czy umiesz wskazać, które części mowy się odmieniają, a które nie? Wpisz nazwy części mowy do odpowiedniej kolumny w tabelce.

ODMIENNE	NIEODMIENNE

Rzeczowniki w języku polskim mają rodzaj gramatyczny. W liczbie pojedynczej mamy trzy rodzaje: męski (**on**), żeński (**ona**) i nijaki (**ono**). Spójrz na tabelkę:

TEN/ON	TA/ONA	TO/ONO
 rower kraj Filip nauczyciel	 książka szkoła Polska geografia Katarzyna pisarka	 dziecko okno jajko zdanie słońce myślenie

TEN/ON	TA/ONA	TO/ONO
 UWAGA! tata artysta dentysta kolega	 UWAGA! pani gospodyni mistrzyni bogini	 imię ramię zwierzę muzeum centrum akwarium

XIV. Posegreguj rzeczowniki zgodnie z ich rodzajem gramatycznym

gitara, klucz, książka, pomidor, Anna, Polska, chmura, niebo, długopis, samolot, plaża, słońce, zwierzę, jedzenie, pomysł, szkoła, klasa, ołówek, komputer, szklanka, mistrzyni, kosmonauta, fotel, sól, dom, krzesło, egzamin

RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI

XVI. Proszę wybrać właściwą literę.

Przykład: (W/w)arszawa leży nad (W/w)istą.

- (Z/z)akopane to najpopularniejsze (M/m)iasto w (T/t)atrach.
- (W/w)ieliczka jest najstarszą w (E/e)uropie (K/k)opalnią (S/s)oli.
- (M/m)azury nazywane są (K/k)rainą (T/t)ysiąca (J/j)ezior.
- W tym roku spędziłem (W/w)akacje w (P/p)olskich (G/g)órach.
- Latem (W/w)arszawianie spotykają się nad (W/w)istą.
- Bardzo lubię (P/p)olskie jedzenie.
- Interesuję się (K/k)inem (E/e)uropejskim, ale często oglądam też (A/a)merykańskie (F/f)ilmy.
- Wszędzie na (Ś/ś)wicie ludzie znają (A/a)ngielski, ale szkoda, że nie mówią też po (P/p)olsku.
- Mój sąsiad jest rodowitym (L/l)ondyńczykiem.
- W maju mam egzamin z języka (P/p)olskiego.

Sprawdź, czego się nauczyłeś. Wróć do quizu z początku lekcji i rozwiąż go jeszcze raz. Porównaj nowe wyniki z tymi z początku zajęć.

Zazdrości nikomu nie zazdroścę

V. Zamień komunikaty tak, żeby nie było w nich oskarżeń, osądów, obrażania i uogólnień na informację o tym, co ty czujesz, tu i teraz.

TY, WY → JA

0. Stresujesz mnie, kiedy w kółko wypytujesz mnie o oceny.

Jestem zestresowana pytaniami o oceny.

1. Denerwujesz mnie, kiedy porównujesz mnie z Dominiką.

2. Skończ z tym ciągłym wypytywaniem mnie, gdzie byłem.

3. Nie masz serca! Dlaczego tak ci przeszkadza, że mam telefon w ręku?

4. Ograniczasz mnie! Jak mam znaleźć przyjaciół, jeśli nie pozwalasz mi iść na imprezę?!

5. Wkurzasz mnie tym ciągłym „ucz się” i „ucz się”!

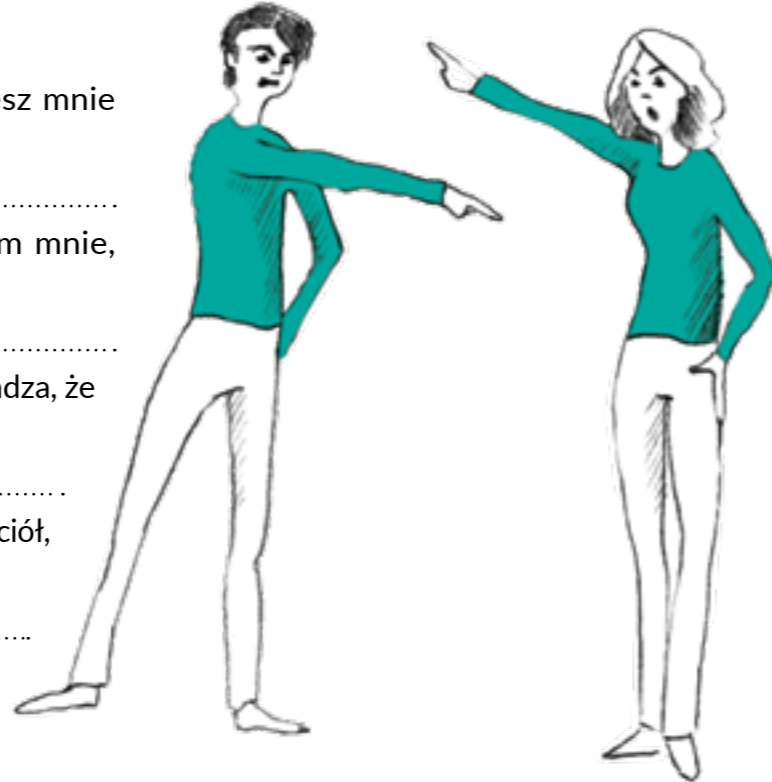
6. Nigdy mnie nigdzie nie zabierasz!

7. Jestem wściekła na ciebie, bo zawsze stajesz po stronie Filipa!

8. Niby mówisz, że wszystkich nas kochasz jednakowo, ale tylko Oliwkę przytulasz.

9. Mam dość wszystkiego, kiedy widzę, jak tak paradujesz z tym swoim nowym chłopakiem!

10. Nie podskakuj mi tu, ja teraz mówię!

VI. Porozmawiaj z koleżanką/kolegą albo na forum grupy, które z technik najbardziej pomagają w radzeniu sobie z silnymi emocjami. Zaznacz w tabeli swoje odpowiedzi, zaproponuj własne techniki. Na końcu sprawdźcie, która technika jest najskuteczniejsza.

Technika	Zawsze działa	Czasami działa	Nigdy nie działa
1. Nazwanie emocji, a więc uświadomienie sobie, co naprawdę czuję.			
2. Słuchanie drugiej osoby i chęć zrozumienia, co tak naprawdę ma do powiedzenia.			
3. Koncentracja na danej emocji i po prostu jej przeżywanie.			
4. Kąpiel.			
5. Wyjaśnienie drugiej osobie, co naprawdę czuję.			
6. 5 głębokich wdechów i wydechów.			
7. Liczenie do stu wstak.			
8. Przemyślenie problemu, samodzielne podjęcie decyzji i rozwiązanie go.			
9. Masaż karku.			
10. Ustalenie granic, a więc powiedzenie, co mi odpowiada, a czego nie będę tolerować.			
11. Trening – taniec, sport, muszę porządnie się zmęczyć.			
12. Słuchanie relaksacyjnej muzyki albo takiej, którą lubię najbardziej.			
13. Myślenie o czymś przyjemnym. Wypisanie swoich zalet.			
14. Rozmowa z przyjacielem/przyjaciółką, rodzicami albo dziadkami.			
15. Zjedzenie czekolady albo lodów.			
16. Obejrzenie dobrego filmu albo czytanie książki.			
17. Krzyk: Aaaaaaaaaaaaa!			

Technika	Zawsze dzieła	Czasami dzieła	Nigdy nie dzieła
18.			
19.			
20.			

IX. Dopasuj sytuacje do nazw emocji.

**smutek / duma / nadzieja / ulga / strach / wstręt /
poczucie winy / gniew / radość / zazdrość / miłość**

0. Babcia niedługo wyjdzie ze szpitala i na pewno wszystko będzie dobrze. *Nadzieja*

- Przepraszam, że powiedziałam ci te wszystkie niemiłe słowa, byłam zdenerwowana i mówiłam bez sensu. Wcale tak nie myślę.
- Weź już się tak nie afiszuj z tą swoją nową fryzurą! Myślisz, że teraz Filip zwróci na ciebie uwagę?
- O, Boże! Widzisz tego pająka? Zabierz go!
- Wczoraj musieliśmy uśpić kota. Był już stary i chory, ale strasznie mi go brakuje.
- Polska wygrała mecz z Francją!
- Fuj! Nigdy bym tego nie zjadła, czujesz ten okropny zapach?
- Ależ ja mam dość tej dziewczyny! Dobrze, że poszła do domu, bo chyba bym ją udusiła!
- Ufff, na szczęście ten egzamin nie był taki trudny.
- Sama nie wiem, co czuję, ale nie mogę spać, nie mogę jeść i cały czas o nim myślę.
- Mamusi, tatusiu, bardzo, bardzo wam dziękuję! Zawsze marzyłam o takim malutkim piesku, jest taki słodki.

XI. Julek: A teraz popracujmy nad frazeologią związaną z emocjami. Mam dla was trzy zadania:

A. Połącz wyrazy tak, aby utworzyły związki frazeologiczne. Zastanów się nad odpowiednikami tych związków frazeologicznych w języku angielskim.

0. Być całym	A. jak z waty
1. Robić	B. w siódmym niebie
2. Mieć nogi	C. mi słów
3. Opanowała mnie	D. mi z serca
4. Czuć się jak	E. maślane oczy
5. Oblać mnie	F. jak burak
6. Nagle zabrakło	G. mi po policzku
7. Zaniemówić	H. w skowronkach
8. Kamień spadł	I. zimny pot
9. Łzy spływały	J. czarna rozpacz
10. Poczzerwienieć	K. z wrażenia

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
H										

B. Przepisz wszystkie frazeologizmy i napisz, jakie emocje można opisać za ich pomocą.

0. Być całym w skowronkach – *radość, miłość, szczęście*

-
-
-
-
-

6.
7.
8.
9.
10.

C. Wybierz trzy związki frazeologiczne z tego ćwiczenia i napisz krótki dialog, który będzie je obrazował.

0. *Być całym w skowronkach.*

- I jak ci poszły egzaminy?
- Fantastycznie! Wszystkie zdałam z bardzo dobrymi wynikami!
- Cudownie! Gratuluję
- Dziękuję bardzo, *jestem cała w skowronkach.*

1.
2.
3.

XII. Dopasuj wyrażenia z ramki do wybranego wyrazu twarzy, czasami jedna fraza może pasować do kilku emocji. Nazwij emocje, które widzisz na obrazkach i wpisz ich nazwy w tabelę. W jakich sytuacjach mogą pojawić się takie emocje i taki wyraz twarzy? Czy w języku angielskim użylibyście takich samych fraz w tych samych sytuacjach?

1. Jest super! 2. To okropne! 3. Nie pamiętam, kiedy byłem tak zadowolony
4. To obrzydliwe! 5. Niedobrze mi. 6. A tak się cieszyłem i po co? 7. To straszne!
8. To jakiś absurd! 9. Bardzo mi przykro. 10. Jak mogła zrobić coś takiego?!
11. Jestem naprawdę szczęśliwy! 12. Niech on tylko wróci do domu, to popamięta! 13. Życie jest piękne. 14. O, Boże! 15. Nieeeeeeeee!!!
16. Co za dziewczyna! 17. Chyba zwymiotuję. 18. Co ja teraz zrobię?
19. Już nigdy się do niego nie odezwę. 20. Taaa, jasne, myślisz, że ci uwierzę?
21. To jest po prostu wstrętne! 22. Smutno mi. 23. Mam ochotę go udusić!
24. Świat należy do mnie! 25. Zaraz eksploduję!
26. A myślałam, że tym razem będzie inaczej... 27. Bardzo się cieszę.
28. A miało być tak fajnie.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Nazwa emocji	1. strach	2.....	3.....	4.....	5.....	6.....
Wyrażenie	O, Boże!					
Sytuacja, w której można tak powiedzieć	Kiedy usłyszę, że pogotowie zabrało dziadka do szpitala.					

XIV. Jak myślisz, jakie uczucia towarzyszą osobom na zdjęciach? W jakich sytuacjach są ci ludzie? Co przeżywają?

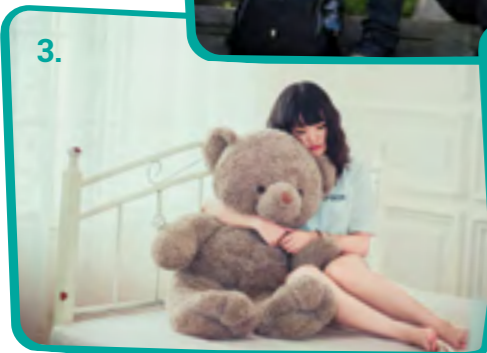
1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

9.

Sprawdź, czy umiesz:

- nazywać emocje,
- radzić sobie z silnymi emocjami,
- wyrażać emocje tak, żeby nie ranić innych,
- wymienić kilka związków frazeologicznych nazywających emocje,
- dopasowywać komunikaty do wyrazu twarzy,
- dopasowywać intonację i mowę ciała do komunikatu,
- opisywać przeżycia wewnętrzne.

LEKCJA 3

Prawdziwy przyjaciel przypomni ci, jak się lata, kiedy inni podetną ci skrzydła

V. Dopisz wybrane wyrazy potoczne z ćwiczenia III do definicji.

0. grupa przyjaciół – *paczka*
1. nie wiem, co powiedzieć –
2. szybko się przemieszczać –
3. ściągnięte usta –
4. dobry, ładny –
5. dobry kolega –
6. rozumieć –
7. ktoś przeszkadza komuś, zajmując jego uwagę swoimi sprawami –
8. ojej! –
9. kochana córeczko –
10. nazwa nadana jakiejś osobie, używana zamiast właściwego imienia (i/lub nazwiska), często żartobliwa –

VII. Uzupełnij tabelę rozsypanymi wyrazami.

przyjaciół przyjaciółach
 przyjaciółmi przyjacielu przyjaciiele
 przyjaciółom

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik kto? co?	przyjaciel
dopełniacz kogo? czego?	przyjaciela
celownik komu? czemu?	przyjacielowi
biernik kogo? co?	przyjaciela	przyjaciół
narzędnik kim? czym?	przyjacielem
miejsownik (o) kim? (o) czym?	przyjacielu
wołacz o!!	przyjaciele!

VIII. Uzupełnij luki wyrazami z tabeli gramatycznej. Napisz obok każdego zdania, w którym przypadku występuje w nim wyraz *przyjaciel*.

0. Prawdziwych *przyjaciół* poznaje się w biedzie. (dopełniacz)

A. Liczba pojedyncza

- Chcesz stracić pożycz mu pieniądze.
- to człowiek, który wie wszystko o tobie i wciąż cię lubi.
- Każdy chce mieć, ale kto stara się nim być?
- Prawdziwym jest ten, dzięki któremu stajesz się lepszym człowiekiem.
- Gdy się w kimsz zakochasz, nie będziesz wahać się, czy powiedzieć o tym
- Kumpel zna twoje wszystkie historie, a to ktoś, kto przeżył je razem z tobą.
- Nigdy nie zapominaj o swoim najlepszym

B. Liczba mnoga

- Prawdziwi to ci, którzy są przy tobie, gdy osiągasz sukcesy.
- Dzięki życie staje się pełne.
- Przyjaciele naszych są naszymi
- Kochaj swoich oni przypomną ci, jak się lata, gdy ktoś podetnie ci skrzydła.
- Co najbardziej cenisz w swoich

IX. Utwórz wyrazy zgodnie z przykładem. Odpowiedz na pytanie, jaki jest prawdziwy przyjaciel.

- zaufanie – *zaufany*
- szczerłość –
- lojalność –
- wierność –
- pomoc –
- życzliwość –
- uczciwość –
- serdeczność –
- sympatia –
- dobroć –
- wsparcie –

X. Dopasuj definicję do terminu. W chmurki i dymki wpisz odpowiednie numery zgodnie z przykładem.

0. kumpel / kumpela

Ktoś, kogo znasz z widzenia albo osobiście. Na Facebooku ma się właśnie ich wielu.

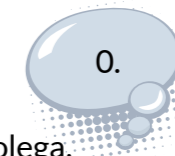
1. kolega / koleżanka

Ktoś, w kim jesteś zakochany/a i jesteście parą.

2. mój chłopak / moja dziewczyna

Bliski kolega, bliska koleżanka, z którymi lubisz spędzać czas.

3. przyjaciel / przyjaciółka

Osoba, którą znasz, np. ze szkoły albo ze wspólnych zabaw.

4. znajomy / znajoma

Osoba, na którą możesz liczyć w każdej sytuacji, jest pomocna, życzliwa, szcera, lojalna i przychylna.

XI. Dopasuj cechy do poszczególnych elementów wyglądu.

wysoki, opalona, jasna, średniego wzrostu, kręcone, półdługie, mały, drobny, zgrabna, chudy, okrągła, śniada, kwadratowa, szerokie, małe, piękna, krępy, długie, do ramion, proste, ciemna, jasne, ciemne, rude, ładna, blond, czarne, brązowe, szczupły, duże, zielone, przy kości, piwne, szare, pociągła, brązowe, czarne, pełne, wąskie, niski, duży, krótkie, niebieskie, piękne, wysportowany

WZROST

.....
.....
.....

SYLWETKA

.....
.....
.....

TWARZ

(inne przydatne wyrazy: nos, brwi, rzęsy, czoło, policzki)

.....
.....
.....

WŁOSY

.....
.....
.....

OCZY

.....
.....
.....

USTA

.....
.....
.....

SKÓRA

.....
.....
.....

XII. Podziel cechy charakteru na pozytywne (zalety) i negatywne (wady).

klótlivy, bezinteresowny, fałszywy, błyskotliwy, dyskretny, uparty, grzeczny, agresywny, gościnnie, bezmyślny, prawdomówny, skromny, chciwy, empatyczny, pewny siebie, hojny, komunikatywny, naiwny, lojalny, łagodny, okrutny, próżny, skąpy, snobistyczny, cierpliwy, konsekwentny, kreatywny, mądry, otwarty, odważny, zarozumiały, rozsądny, szczery, tolerancyjny, wesoły, życzliwy, uprzejmy, lekkomyślny, bezczelny, impulsywny, inteligentny

ZALETY

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

WADY

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

XIII. Korzystając z internetu, słowników lub informacji z poprzednich ćwiczeń, napisz cechę wyglądu lub charakteru na poniższe litery alfabetu. Można pracować w grupach. Wygrywa osoba/grupa, która najszybciej wpisze poprawnie wszystkie wyrazy.

A	I	P
B	J	R
C	K	S
D	L	Ś
E	Ł	T
F	M	U
G	N	W
H	O	Z
		Ż

XIV. Wybierz piętnaście przymiotników z ćwiczenia XII i utwórz od nich rzeczowniki. Wygrywa osoba/grupa, która najszybciej wpisze poprawnie wszystkie wyrazy.

0 kłótlivy – kłótlivość

1	-
2	-
3	-
4	-
5	-
6	-
7	-
8	-
9	-
10	-
11	-

12	-
13	-
14	-
15	-

XVI. Poniższą charakterystykę uzupełnij dowolnymi wyrazami, a później porównaj swoje pomysły z pomysłami koleżanek i kolegów.

Julek Słowacki jest moim przyjacielem. Ma lat i chodzi do tej samej szkoły co ja. Julek pochodzi z, ale teraz mieszka w Jego tata jest, a mama Ona pracuje w, a jej mąż pracuje jako Znamy się z Julkiem już lat i właściwie od samego początku świetnie się rozumiemy. Julek ma rodzeństwo: i Ma także malutkiego w czarne paski.

Julek jest, chłopcem. Ma, włosy i, oczy. Julek ma twarz, usta i nos. Zwykle nosi i spodnie, a czasami Ma bardzo ciekawy styl. Jeśli chodzi o jego charakter, to mój przyjaciel jest, i Najbardziej cenię w nim Kocha czytać książki. Wiem, że sam także pisze Myślę, że Juliusz jest bardzo, a nawet romantyczny. W wolnym czasie chętnie, i W szkole najlepiej sobie radzi z, ponieważ interesuje się

Uważam, że Julek jest, dlatego nigdy się z nim nie nudzę. Bardzo go lubię, bo i Podsumowując, mogę powiedzieć, że mój najlepszy przyjaciel i mam nadzieję, że zawsze

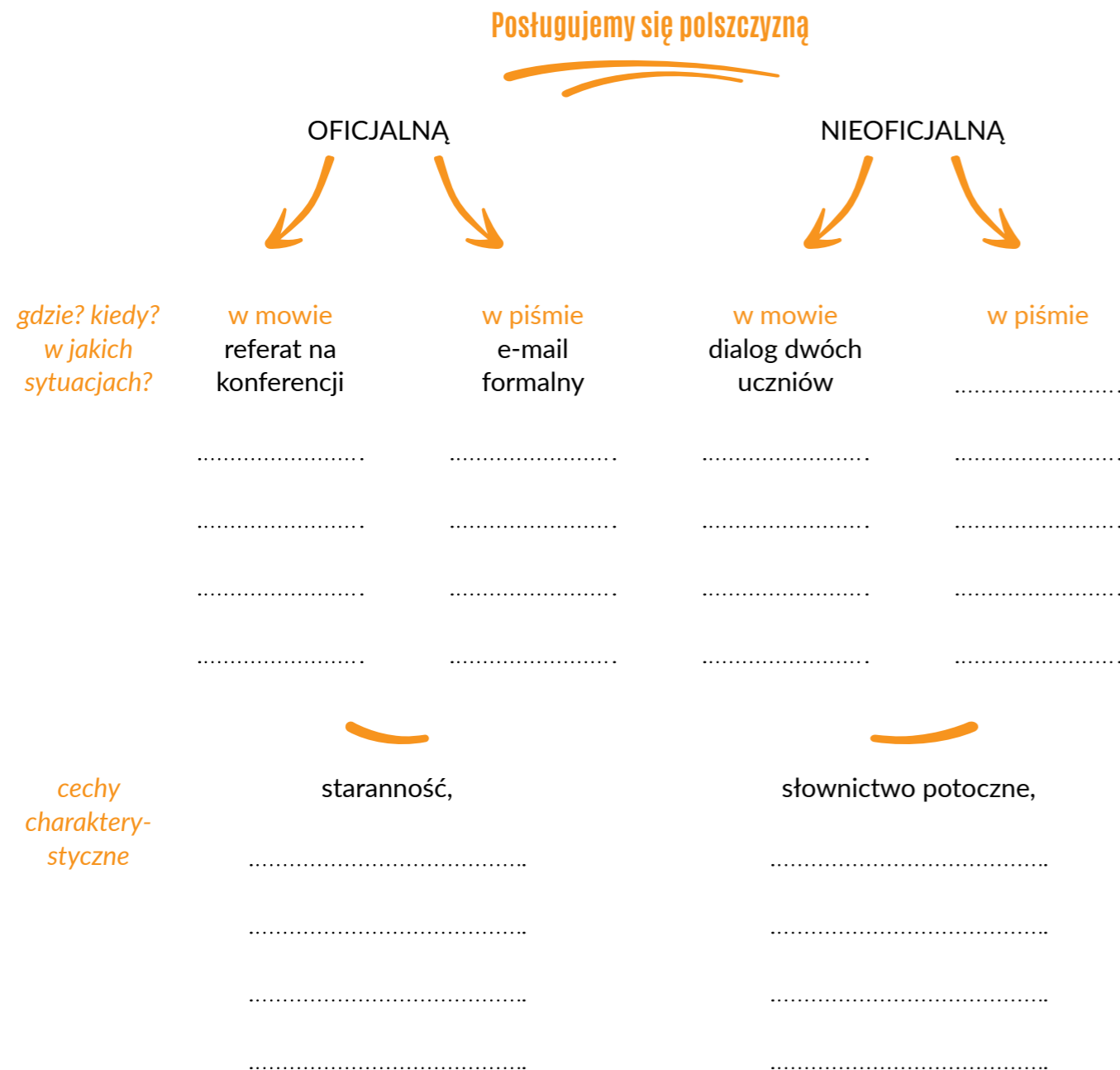

Sprawdź, czy umiesz:

- odpowiedzieć na pytanie, kim według ciebie jest prawdziwy przyjaciel,
- odróżnić styl oficjalny polszczyzny od nieoficjalnego,
- rozpoznać, których wyrazów możesz używać z koleżankami, kolegami w swobodnej rozmowie, a których w oficjalnych tekstach pisanych,
- odmieniać wyraz *przyjaciel*,
- tworzyć przymiotniki i rzeczowniki od innych wyrazów,
- pisać charakterystykę.

II. Uzupełnij informacje dotyczące odmian języka polskiego.

V. Zamień na liczbę mnogą.

Czy mógłby pan podać mi gazetę? (państwo)

Czy mogliby państwo podać mi gazetę?

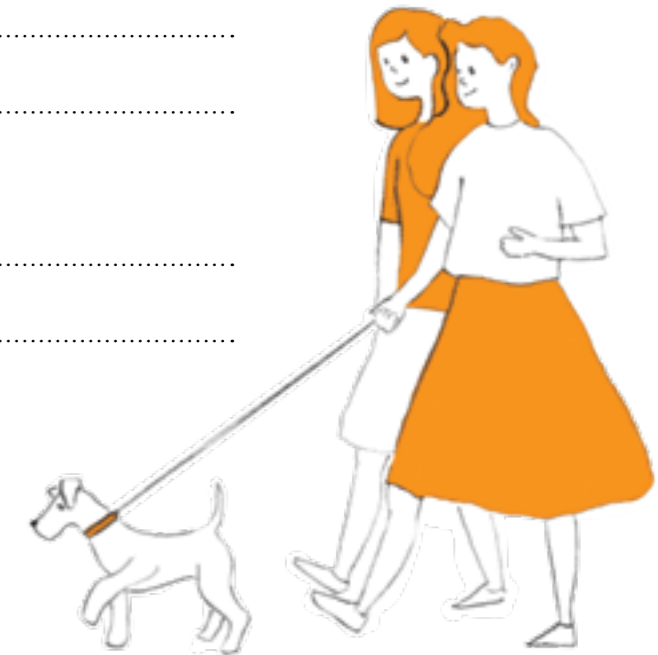
Czy mogłaby pani wypożyczyć mi tę książkę? (panie)

Czy mógłby pan przyjść do mnie po pracy? (panowie)

Czy mogłaby pani mi to wyjaśnić? (państwo)

Czy chciałby pan jeszcze coś powiedzieć? (panowie)

Czy chciałaby pani pójść na spacer z psem? (panie)

VII. Wybierz i zakreśl formuły powitalne, formuły pożegnalne i podpisy, które są odpowiednie dla tekstu nieoficjalnego.

Formuły powitalne

Szanowni Państwo, **Kochana Babciu**, Cześć Zosiu, Drodzy Rodzice,
Szanowna Pani Dyrektor, Szanowny Panie Dyrektorze, Marku, Kochani,
Szanowna Pani, Ukochany.

Formuły pożegnalne

Serdecznie pozdrawiam, Z wyrazami szacunku, Ściskam, Trzymaj się!,
łączę pozdrowienia, Buźka, Z poważaniem, Całuję, łączę wyrazy szacunku.

Podpisy

Wojciech Nowak, Kochająca wnuczka, Anna Kowalska, Twój tata, Marek.

IX. Podkreśl zwroty, które mogłyby się znaleźć w e-mailu formalnym.

Uprzejmie proszę, daj mi znać, zwracam się z uprzejmą prośbą, pragnę poinformować, teraz kończę, łączę wyrazy szacunku, bardzo Pana proszę, pozdrawiam, chciałbym Panią zapytać, Bardzo Ci dziękuję za list, Szanowni Państwo.

X. Przekształć podany tekst w taki sposób, aby stał się e-mailem formalnym.

Nowa wiadomość

Do: doktor@medycyna.pl

Temat: Recepta

Pani Doktor,
czy możesz zostawić mi receptę antybiotyku w sekretariacie? Byłoby super.

Pozdrawiam. Ania

.....

.....

.....

.....

.....

.....

wyślij

Sprawdź, czy pamiętasz:

- czym wyróżnia się odmiana pisana, mówiona, oficjalna i nieoficjalna polszczyzny,
- jak zwracać się do nieznajomej osoby dorosłej,
- wybrane słowa i wyrażenia potoczne oraz oficjalne,
- jak pisać e-mail formalny.

II. Wpisz imię i nazwisko znanej Polki/znanego Polaka do opisu ich zainteresowań z dzieciństwa.

Karol Wojtyła, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Zamenhof,
Fryderyk Chopin, Wanda Rutkiewicz, Kazimierz Prószyński,
Kazimierz Nowak, Bronisław Malinowski,
Czesław Tański, Jacek Karpieński, Jan Czocharski

1. Fryderyk Chopin	zaczął grać na fortepianie, kiedy miał kilka lat. W wieku 7 lat tworzył już pierwsze kompozycje, a rok później dał pierwszy publiczny koncert.
2.	już w dzieciństwie marzył o wymyśleniu jednego języka, który połączyłby ludzi z całego świata.
3.	była wszechstronnie utalentowana. W wieku czterech lat nauczyła się czytać. Pięknie rysowała i tańczyła, mówiła po francusku, angielsku, rosyjsku, znała też łacinę. Pasją do przedmiotów ścisłych zaraził ją ojciec, nauczyciel matematyki i fizyki.
4.	już od wczesnych lat szkolnych oddawał się swoim pasjom, którymi były: teatr, poezja, sport i modlitwa.
5.	już w dzieciństwie poznał budowę aparatów fotograficznych, ponieważ jego ojciec i dziadek zajmowali się fotografią. Jako dziecko interesował się przedmiotami ścisłymi, śledził nowinki techniczne i próbował swoich sił jako konstruktor. Już mając 10 lat, budował różnego rodzaju proste mechaniczne zabawki.
6.	podobno pierwsze „eksperymenty lotnicze” przeprowadzał już w dzieciństwie: jako mały chłopiec skakał z daszku przydomowej piwniczki, trzymając w obu rękach skrzydła z indyjskich piór przymocowanych do patyków.

7.	od małego wykazywał zainteresowanie światem techniki. Mając kilkanaście lat, znalazł na strychu stare podręczniki do chemii. Wkrótce urządził sobie laboratorium w piwnicy i rozpoczął doświadczenia. Niestety, nie zawsze mu się one udawały, czasem kończyły się takim wybuchem, że szyby wypadały z okien, nawet u sąsiadów.
8.	od dziecka uwielbiał dwa kółka. Uważał, że żaden inny środek lokomocji nie daje takiej swobody i tylu możliwości. To prawda, że trzeba mocno ograniczyć bagaż, bo niewiele da się zmieścić w bagażniku. Ale co tam! Wystarczały mu namiot, woda i coś na ząb. Zjeździł całą Polskę. A na pierwszą zagraniczną wyprawę – gdy miał zaledwie 15 lat! – wybrał się do Watykanu (wszystko wskazuje na to, że uciekł wtedy z domu...).
9.	jako chłopiec nie mógł się zdecydować, kim chce zostać. Kompozytorem? Lubił muzykę – z nut można poskładać tyle melodii! Chemikiem? Kto wie, może wynajdzie lek na wszystkie choroby świata. W końcu postanowił, że zajmie się elektroniką.
10.	od dzieciństwa uprawiała sporty: pływała, grała w siatkówkę, trenowała lekkoatletykę. Ojciec zabierał ją na różne wędrowki i uczył, jak dobrze przygotować ekwipunek; wyznawał przy tym zasadę, że trzeba być przygotowanym na wszystko – wędrowca nie powinny zaskoczyć zmiana pogody, przymusowy nocleg czy konieczność przygotowania posiłku.
11.	podróżował już w dzieciństwie, ale bardziej z konieczności niż zainteresowań. Gdy był dzieckiem, mama pomagała mu w nauce. Ze względu na chorobę oczu musiał przez jakiś czas przebywać w zaciemnionych pomieszczeniach, inaczej straciłby wzrok. Poza tym by ratować zdrowie, często wyjeżdżał. Mama więc czytała jego podręczniki, a potem mu je opowiadała. Egzaminy zdał śpiewająco – wszystkiego nauczył się ze słuchu!

Czy wiesz, że...

Słowo *hobby* pochodzi z języka angielskiego, dlatego się nie odmienia i stąd jego pisownia przez dwa *bb*. Hobby to ulubione zajęcia, któremu ktoś poświęca swój wolny czas, na przykład kolekcjonerstwo. Na hobby mówi się czasem *konik* i ma to swoje uzasadnienie. Niegdyś w Anglii była to nazwa zabawki dla dzieci, czyli kija z końską głową (*hobby-horse*). Na taki kij mówiono po prostu *konik*, *kucyk*. Dzieci w Anglii bawiły się więc dawniej *konikiem* na kiju, czyli *hobby-horse'em*. Przypuszcza się, że samo słowo *hobby* może mieć związek z wyrazem *Hobbin*, które jest potoczną formą zdrobnienia imienia Robert albo Robin. Kiedy w połowie XVIII wieku wyraz *hobby* zmienił znaczenie z dosłownego na przenośne i stał się nazwą różnych zainteresowań i pasji ludzi, znaczenie „konik” wraz z nim stało się nową definicją, choć samo słowo *horse* odpadło.

IV. Czym interesują się Dominika, Oliwia, Filip i Julek? Połącz osobę z jej zainteresowaniami.

To prawdziwy specjalista od kultury i sztuki. Często podróżuje z rodzicami artystami po Europie, gdzie zwiedza muzea, uczestniczy w wystawach i wernisażach. Interesuje się historią i geografją. Jego pasją jest również dziennikarstwo. Chciałby kiedyś grać profesjonalnie w golfa.

To prawdziwy mól książkowy, uwielbia czytać. Regularnie chodzi do biblioteki, a jego wymarzony prezent to... książka. Interesują go podróże, zwłaszcza po Polsce. Podczas wakacji u dziadków na Podlasiu uwielbia spacerować po lesie i podziwiać naturę. W szkole lubi zajęcia z języka angielskiego, języka polskiego i przyrody. Interesuje się jazdą konną.

Przywiązuje wagę do skutecznej komunikacji i dobrych manier. Pięknie się wystawia. Pisze pamiętnik. Ma także zdolności plastyczne; ładnie maluje i zajmuje się scrapbookingiem. Interesuje się też modą. Uwielbia jeździć na rowerze i hulajnodze. W szkole lubi zajęcia z języków i wychowania fizycznego.

Jej konikiem jest gramatyka i ortografia. Lubi także matematykę ze względu na jej jasne i logiczne reguły. W dzieciństwie grała w warcaby, teraz woli szachy. Chodzi również na lekcje gry na fortepianie. Chciałaby zacząć pisać dziennik. Szybko biega.

VII. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki w odpowiedniej formie.

ona, Paryż, spędzać, prezent, wolna, noclegi, miejsce, przed, umowa, pierwszy, także

Maria Skłodowska-Curie, Manusia (tak nazywali (0) *ją* rodzice), jako młoda dziewczyna zawarła (1) ze starszą siostrą – Bronisławą: najpierw Bronia pojedzie na studia do (2), a Mania, pracując, będzie wspierać ją finansowo; następnie się zamienią. Kiedy była dorosła, chętnie (3) czas na tonie natury. Za pieniądze otrzymane w (4) ślubnym kupili z mężem rowery, na

których w (5) chwili wybierali się za miasto. W wakacje wyjeżdżali na dłużej, nie planując tras ani (6) – po prostu ruszali (7) siebie, spali, gdzie wypadło, i nigdy nie zostawali w jednym (8) zbyt długo. Maria uwielbiała (9) polskie Tatry. Jako jedna z (10) kobiet zdobyła ich najwyższy szczyt – Rysy.

Na podstawie: Maria Dzienkiewicz, *Pionierzy, czyli poczet niewiarygodnie pracowitych Polaków*

VIII. Podane zainteresowania wpisz w odpowiednie miejsca w tabeli.

czytanie książek, podróżowanie, jazda konna, puzzle, zbieranie znaczków, gra w szachy, gra na fortepianie, zbieranie kolorowych długopisów, nauka języków obcych, rysowanie, taniec, zbieranie kart z pokemonami, śpiewanie, szycie na maszynie, jazda na rowerze, gry komputerowe, lekkoatletyka, zbieranie figurek z bajek, gra w siatkówkę, jazda na rowerze, jazda na hulajnodze, scrapbooking, balet, zbieranie kart z piłkarzami, zbieranie pocztówek, kolekcjonowanie monet, rozwiązywanie krzyżówek, gra w szachy, sudoku

 SPORTOWE	ARTYSTYCZNE
KOLEKCJONERSTWO 	ĆWICZĄCE SPRAWNOŚĆ MYŚLENIA

IX. Podane fragmenty zdań poukładaj w logicznej kolejności i przepisuj do zeszytu cały tekst.

..... roku, mając 13 lat, uległ ciężkiemu wypadkowi.
W wyniku porażenia prądem (15 000

..... Od kilku lat prowadzi szkolenia motywacyjne dla firm. W wolnych chwilach

..... V) amputowano mu rękę i nogę. Porusza się o protezie podudzia.
Dwa lata

..... na Biegun Północny, a następnie na Południowy. W kolejnych latach uczestniczył

1. Urodził się 30 grudnia 1988 roku w Gdańsku, ale wychował się w Malborku. W 2002

..... w wyprawach na Kilimandżaro, Elbrus, wspinał się na górę El Capitan i przebiegł New

..... York City Marathon. W 2009 roku założył Fundację Jaśka Meli Poza Horyzonty.

..... Zdobywca wielu prestiżowych nagród w dziedzinie sportu i działalności prospołecznej.

..... po wypadku razem z polarnikiem, Markiem Kamińskim, wyruszył na wyprawę

..... podróżuje autostopem, robi zdjęcia w pustostanach, szyje na maszynie i chodzi

..... na slackline. A, i objada się burgerami.

<http://pozahoryzonty.org/jasiek/>

Sprawdź, czy umiesz:

- opowiedzieć, czym interesowali się znani Polacy w dzieciństwie,
- wymienić wyrazy bliskoznaczne do słowa zainteresowanie,
- tworzyć rzeczowniki odczasownikowe,
- powiedzieć, skąd pochodzi wyraz *hobby*,
- opowiedzieć o swoich zainteresowaniach,
- podać definicję wyrazów: sprawdzian, praca klasowa, kartkówka,
- porównać skalę ocen w Polsce i w Wielkiej Brytanii.

LEKCJA 6

Życie w słoiku

I. Rozwiąż quiz, odpowiadając TAK lub NIE, i zanotuj swoje odpowiedzi. Pamiętaj, aby nie zgubić wyników. Będą ci jeszcze potrzebne.

1. Irena Sendlerowa z zawodu była lekarzem.
2. Niemcy dla identyfikacji kazali Żydom nosić czerwone szaliki.
3. „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata” to tytuł książki.
4. „Life in a jar” to tytuł amerykańskiego filmu.
5. W opisie sytuacji dominują czasowniki i przymiotniki.
6. W opisie sytuacji należy określić czas jej trwania.
7. „Nadzwyczajny” to przymiotnik.
8. „Ponad przeciętną” to przymiotnik.
9. Przyimki „bez” i „nad” mogą być częścią wyrażenia, z którego utworzymy przymiotnik.
10. Przyimki „w” i „z” mogą być częścią wyrażenia, z którego utworzymy przymiotnik.

VII. Przyjrzyj się fotografiom i odpowiedz na pytania:

- Gdzie rozgrywa się ta sytuacja?
- Kto/co jest „bohaterem” tej sytuacji?
- Co robi?
- Co jeszcze jest na zdjęciu?
- Kiedy rozgrywa się ta sytuacja?

Sprawdź, czy umiesz...

- opowiedzieć o Irenie Sendlerowej,
- stworzyć opis sytuacji,
- tworzyć przymiotniki od wyrażen przyimkowych,
- dyskutować o różnych formach pomocy potrzebującym.

LEKCJA 7

Co naprawdę jadł pan Zagłoba?

VII. Uzupełnij przepis Filipa poprawnymi formami wyrazów w nawiasach.

Najlepsze naleśniki na świecie

SKŁADNIKI

- 1 szklanka (mąka pszenna),
- 2 (jajko),
- 1 szklanka (mleko),
- 3/4 (szklanka) (woda gazowana),
- szczypta (sól),
- 3 (łyżka) (masło) lub (olej roślinny),

PRZYGOTOWANIE

- Mąkę wsypać do (miska), dodać jajka, mleko, wodę i sól. Zmiksować na gładkie ciasto. Dodać roztopione masło lub olej roślinny i razem zmiksować lub wykorzystać tłuszczyk do (smarowanie) (patelnia) przed smażeniem (każdy naleśnik).
- Naleśniki smażyć na dobrze (rozgrzana patelnia) z (cienkie dno). Przewrócić na (druga strona), gdy spód (naleśnik) będzie już ładnie zrumieniony i ścięty.

X. rz, ż, czy sz? Uzupełnij wyrazy. Jeśli to możliwe, uzasadnij swój wybór.

0. Elżbieta maże tablicę. Zamazała już wszystko.

1. Kola..... wstawia rower do gara.....u.	6. Kata.....yna jest podej.....liwa wobec swojego mę.....a.
2. Rowe.....ystę u.....ądlila p.....czoła.	7. Przysięga mał.....eńska jest na zaw.....e.
3. W.....ystko ze.....arty zwie.....ęta!	8. We w.....eśniu zbie.....emy najwięcej g.....ybów.
4. Mała..... nadu.....ywa farby w kolo.....eółym.	9. Nie zabie.....emy w podró..... zbyt du.....o бага.....u.
5. Kazimie..... to najstawniej.....y w P.....czynie fałsze.....	10. Wy.....eźbił coś na k.....tałtagłowca.

Sprawdź, czy umiesz...

- wyrażać daty po polsku,
- opowiedzieć o polskiej kuchni regionalnej i staropolskiej,
- podać przepis na swoje ulubione danie,
- poprawnie używać rz i ż.

Są dziwy w niebie i na ziemi...

IV. Dziady a Halloween. Porównaj obie tradycje. Informacje na temat Dziadów znajdziesz w tym module, a informacje o Halloween możesz znaleźć w internecie albo książkach.

	Dziady	Halloween
Kiedy obchodzone?	Wiosną i nocą z 31.10 na 1.11.	
Gdzie?		
Co oznacza nazwa święta?		
Co robiono tego dnia?		
Po co to robiono?		
Jakie symbole/dekoracje wiązały się z tym świętem?		
Czy jest to święto religijne?		
Czy tradycja jest popularna także dziś?		

V. Przyjrzyj się plakatowi, opisz, co przedstawia. Czy można porównać postać z plakatu do Polski w tamtych czasach? Odpowiedź uzasadnij. A może cały afisz jest symbolem czegoś jeszcze innego? Podyskutujcie w grupie i opowiedzcie o swoich skojarzeniach.

VI. Wybierz jeden temat i namaluj plakat. Użyj papieru w formacie co najmniej A2, farb i/lub innych technik plastycznych. Przynieś swój afisz na następne zajęcia

i poproś swoje koleżanki i swoich kolegów z klasy o interpretację. Zobacz, czy udało im się odczytać z plakatu to, co ty chciałeś/aś przekazać.

Tematy na plakat:

- Dziady – polskie Halloween
- Ciemno wszędzie, głucho wszędzie...
- Serce matki
- Dużo słodczy za trochę goryczy
- Wieczór z duchami

VII. Pogrupuj eufemizmy mówiące o umieraniu na te, których użyjemy w sytuacji oficjalnej, i na te, których użyjemy nieoficjalnie.

Umarł to inaczej:

odszedł, kopnął w kalendarz, wyciągnął kopyta, wykorkował, zamknął oczy, zasnął na wieki, wacha kwiatki od spodu, przeszedł na tamtą stronę, przekreślił się, przeniósł się na tamten świat, pożegnał się ze światem, wyzionął ducha, wydał ostatnie tchnienie, wyciągnął nogi, zasnął w Panu, przeniósł się na łono Abrahama, poszedł do piachu, powiększył grono aniołków (tylko o dzieciach), poszedł do Abrahama na piwo

Polszczyzna oficjalna	Polszczyzna potoczna
odszedł	

VIII. Wstaw pierwszą literę (małą lub wielką) w nazwach świąt, obrzędów i zabaw. Jeśli nie jesteś pewny/a, przeczytaj jeszcze raz regułę, którą podała Dominika.

- A Wielkanoc
- B __mieniny
- C __alentyнки
- D __zień __abci
- E __oże __iało

- F __ndrzejki
- G __ylwester
- H __ikołajki
- I __oże __arodzenie
- J __owy __ok

IX. Pogrupuj święta i obrzędy, zwróć uwagę na ortografię ich nazw.

Dzień Dziecka, oczepiny, Zaduszki, topienie marzanny, pogrzeb, Święto Niepodległości, Poniedziałek Wielkanocny, 3 Maja, mikołajki, dyngus, Dzień Ojca, zaręczyny, wesele, Wniebowzięcie, Boże Narodzenie.

Nazwy świąt	Nazwy obrzędów, zabaw i zwyczajów
Dzień Dziecka	

X. Wpisz nazwę święta, zabawy, obrzędu lub zwyczaju do opisu. Zwróć uwagę na ortografię.

Dzień Matki, oczepiny, mikołajki, walentynki, Wielkanoc, Wigilia, lany poniedziałek

1. W naszym domu choinkę ubiera się w **Wigilię** rano. Potem dzieci siedzą przy oknie i wypatrują pierwszej gwiazdki, żeby móc wreszcie zasiać do stołu.
2. Zaraz po północy na weselu Dominiki i Filipa zaczęły się - tradycyjne zabawy. Na początku Dominika zdjęła welon i rzuciła go za siebie.
3. W Julek przygotował Oliwii pyszną kolację przy świecach i przyśiągł jej miłość aż po grób.
4. - Jeśli w tym roku Filip obleje mnie wodą w tak jak w zeszłym roku, to nigdy więcej się do niego nie odezwę!
5. Jutro a my nie kupiliśmy jeszcze żadnego prezentu dla mamy!
6. Lubię ale nie smakuje mi ani żurek, ani biała kiełbasa.
7. Dziś w szkole było losowanie osób, którym mamy zrobić prezenty na, wylosowałam Oliwkę.

XI. Podpisz obrazki nazwami świąt, zabaw, zwyczajów. Uwaga, muszą się one zaczynać od podanych liter. Następnie tymi samymi nazwami uzupełnij zdania - pamiętaj o wielkich i małych literach.

1. Boże Narodzenie

- a) Zawsze o wiele bardziej lubiłem **Boże Narodzenie** niż Wielkanoc.

2. D

- b) Ten tradycyjny zwyczaj zwany wciąż obchodzi się w wielu polskich wsiach na zakończenie zbiorów.

4. T M

- d) Jednym ze słowiańskich zwyczajów, które symbolizują koniec zimy jest

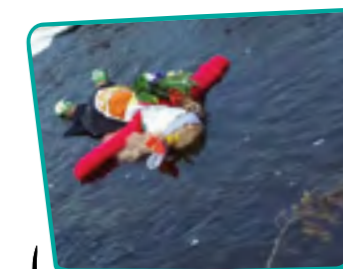
Sprawdź, czy umiesz:

- wyjaśnić, czym były Dziady,
- porównać Dziady i Halloween,
- powiedzieć, jakie ostrzeżenie dał nam Aniołek w *Dziadach* Adama Mickiewicza,
- wyjaśnić, czym jest eufemizm,
- podać kilka eufemizmów wyrazu *umrzeć*,
- opowiedzieć o szkole polskiego plakatu,
- zapisywać poprawnie nazwy świąt i zabaw.

3. D D

- c) W tym roku z okazji mój wnuk podarował mi kubańskie cygaro.

5. W Ś

- e) We zawsze spaceruję po cmentarzu, który oświetlony tysiącami zniczy, wygląda wspaniale.

6. A

- f) W wyszło, że mój mąż będzie miał na imię Gniewomir, a kolejna wróżba przepowiedziała, że zostanę zakonnica - sama nie wiem, co lepsze!

LEKCJA 10

Blisko Ojczyzny

Sprawdź, czy umiesz:

- opowiedzieć, kim był Marcin Kozera,
- wymienić polskie symbole narodowe,
- wyjaśnić, czego pamiątką są najważniejsze święta państwowe w Polsce,
- zdecydować, jaką literą pisać słowa typu „ojczyzna”, „prezydent”,
- odczytywać daty: dzień i miesiąc,
- odnaleźć miejsca związane z Polską i Polakami w Wielkiej Brytanii,
- powiedzieć, jakie muzeum, jako pierwsze na świecie, powstało w Polsce.

LEKCJA 11

„Nigdy tak wielu nie zawdzięczało tak dużo tak nielicznym” Winston Churchill

VII. Przeczytaj daty. Ty czytasz, a kolega/koleżanka pokazuje, która to jest data.

a. kiedy?	b. kiedy?	c. w którym roku?
IV 1935 r.	12.03.1999 r.	1956 r.
II 1938 r.	11.11.1918 r.	2000 r.
III 2015 r.	3.05.1791 r.	2009 r.
VI 2003 r.	10.07.1940 r.	1945 r.
I 1863 r.	1.05.2004 r.	1410 r.
XI 1830 r.	12.08.1920 r.	1914 r.
VIII 2020 r.	17.09.1939 r.	1830 r.

VIII. Które z powyższych dat są ważnymi datami z historii Polski? Co się wtedy wydarzyło?

IX. Uzupełnij krótkie notki biograficzne dwóch pilotów z Dywizjonu 303.

pomógł, asem, spadochronie, najskuteczniejszym, niewoli, instruktorem, dowódcą, próbował, dotarł

Generał Witold Urbanowicz

Urodził się w okolicach Augustowa. Ukończył Szkołę Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. W okresie międzywojennym był *instruktorem* w centrum wyszkolenia oficerów lotnictwa. We wrześniu 1939 roku brał udział w ewakuacji Dęblińskiej Szkoły Podchorążych, kilkunastu lotnikom przedostać się na drugi koniec Europy, do Anglii. W trakcie bitwy o Anglię był polskim pilotem. Miał 15 pewnych zestrzeleń samolotów wroga, a kilka kolejnych prawdopodobnych. Był w Dywizjonie 303. Po wojnie wrócić do Polski, ale sytuacja w zniewolonym kraju spowodowała, że musiał zamieszkać w Nowym Jorku.

Podpułkownik Jan Eugeniusz Zumbach

Chłopak z Ursynowa. Syn Szwajcara i Polki. Absolwent Dęblińskiej Szkoły Podchorążych. W dniu wkroczenia do Polski Armii Czerwonej przeleciał samolotem do Rumunii, a następnie drogą morską dostał się do Marsylii. Po upadku Francji do Anglii, gdzie przydzielono go do 303. Dywizjonu Myśliwskiego. Walczył w bitwie o Anglię. Był prawdziwym myśliwskim, miał bardzo dużo zestrzeleń. W czasie walk został zestrzelony 9 maja 1941 roku. Ranny ratował się skokiem na Był jedynym polskim lotnikiem w roli dowódcy niepolskiej jednostki. W ostatnim miesiącu wojny omyłkowo przekroczył linię frontu i na koniec dostał się na krótko do niemieckiej Po wojnie prowadził awanturniczy tryb życia.

Paweł Kołodziejski, *Dywizjon 303 w komiksie*

Inni piloci Dywizjonu 303 to m.in.:

- Mirosław Ferić
- Zdzisław Krasnodębski
- Marian Pisarek
- Witold Łokuciecki
- Josef František
- Ludwik Paszkiewicz
- Jan Daszewski
- Kazimierz Wünsche
- Stanisław Karubin
- Zdzisław Henneberg

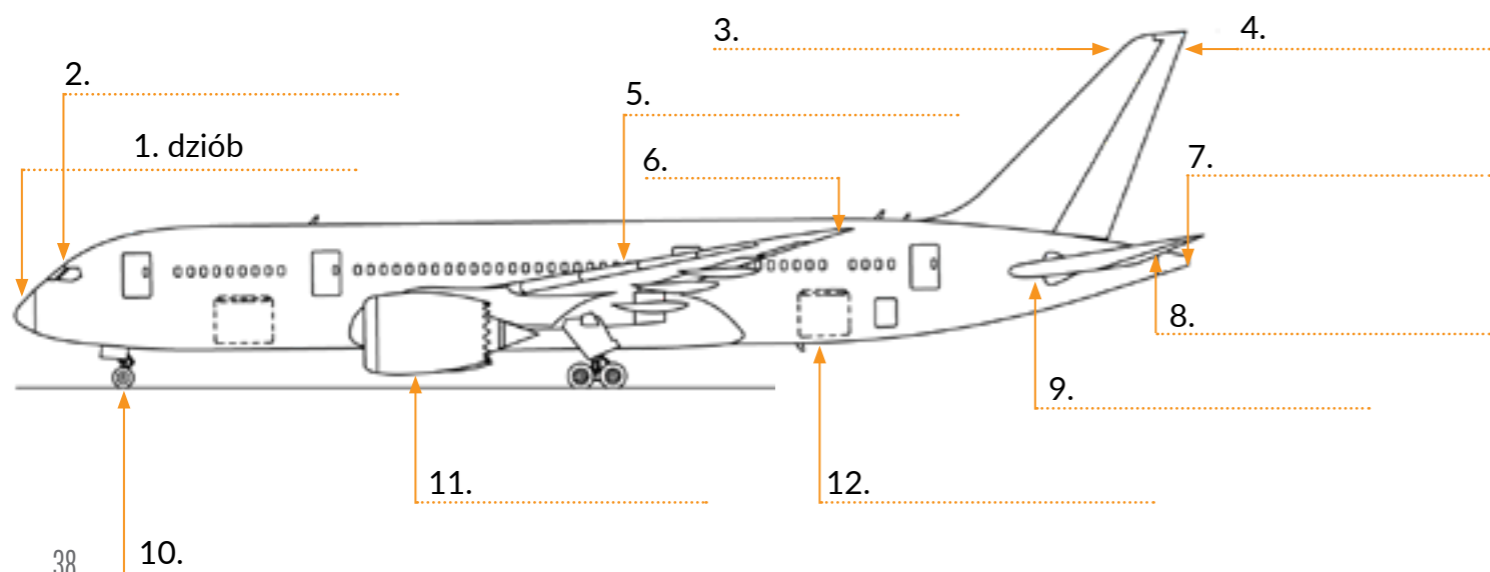

X. Poszukaj w internecie informacji na ich temat i przedstaw je na forum grupy.

XII. Zaznacz na ilustracji wymienione części samolotu. Jeśli znasz inne elementy samolotu, dopisz je.

podwozie, silnik, dziób, ogon, skrzydło, luk bagażowy, kabina, ster kierunku, ster wysokości, światło pozycyjne, statecznik poziomy, statecznik pionowy

XIV. Powiedz, co trzeba zrobić przed podróżą samolotem i przed odprawą biletowo-bagażową. Użyj następujących słów i wyrażeń:

karta pokładowa, ważny minimum 6 miesięcy od daty podróży, dokument tożsamości, zabrać ze sobą bagaż podręczny, numer lotu, nadać bagaż rejestrowany, lotnisko, hala odlotów, tablica odlotów, dokonać odprawy biletowo-bagażowej

XV. Powiedz, co należy zrobić po odprawie biletowo-bagażowej i w samolocie? Użyj następujących słów i wyrażeń:

przejść przez kontrolę bezpieczeństwa, znajdować się w strefie bezcłowej, wejść na pokład samolotu, załoga, instrukcja bezpieczeństwa, bramka, zapiąć pasy

Sprawdź, czy już umiesz:

- powiedzieć, jaką rolę w bitwie o Anglię odegrał Dywizjon 303,
- powiedzieć, jak piszemy komiks,
- podawać i czytać mniej lub bardziej dokładne daty,
- wymienić niektóre osoby i wydarzenia związane z Dywizjonem 303 opisane w książkach i innych tekstach kultury,
- słownictwo związane z samolotami i podróżowaniem samolotem.

LEKCJA 12

Film czy teatr?

V. Połącz określony rodzaj filmu z jego definicją.

RODZAJ FILMU	DEFINICJA
0. film fabularny	a. tworzony techniką zdjęć, rejestrujących kolejne fazy ruchu
1. film animowany	b. film, którego czas projekcji przekracza 55 minut, zwykle trwa 90–132 minut(y)
2. film dokumentalny	0. film aktorski, opowiada o fikcyjnych wydarzeniach
3. film krótkometrażowy	c. przedstawia fakty, występują w nim autentyczne postaci
4. film pełnometrażowy	d. film, którego czas projekcji nie przekracza 30–55 minut

VII. Wyrazy z ramki wstaw w odpowiednie miejsca tekstu.

statuetkę, ujęcia, dźwięki, olejną, adaptacji, śmierci, pełnometrażowy, sukcesy, dzieła, wolności

Koprodukcje polsko-brytyjskie, które odniosły *sukcesy* w ostatnich latach:

Piotruś i wilk to jeden z najgłośniejszych filmów animowanych ostatnich lat. Zdołał on Oscara w 2008 r. za najlepszy krótkometrażowy film animowany. *Piotruś i wilk* jest przykładem niezwyklej dzieła muzycznego. W tej filmowej opowieści nie pada ani jedno słowo, za to niemal cały czas rozbrzmiewają wspaniałe muzyki Sergiusza Prokofiewa skomponowanej w 1936 roku. Film jest piękną opowieścią o samotności chłopca, poszukiwaniu przyjaźni i pragnieniu

Mój Vincent to pierwszy w historii światowej kinematografii film animowany, który został w całości namalowany. To dokładnie oznacza, że wszystkie , w sumie 65 tysięcy klatek, najpierw namalowano farbą na płótnie. Dlatego przy filmie pracowało ponad 100 malarzy z różnych krajów, a praca nad filmem trwała około 7 lat. Wszystkie obrazy, w tym także oryginalne Vincenta van Gogha, ożywały i przeradzały się w film, który opowiada o życiu i tajemniczej van Gogha.

VIII. Przeczytaj w internecie wywiad z Katarzyną Kawecką – reżyserką programu pt. *Wyjechani*, pokazującego życie Polaków poza granicami kraju (<https://www.polishexpress.co.uk/wyjechani-to-my>). Powiedz, o co pyta dziennikarz reżyserkę i czy ten wywiad jest, twoim zdaniem, ciekawy.

Sprawdź, czy umiesz:

- wymienić podstawowe różnice między filmem a teatrem,
- powiedzieć, jak nazywają się poszczególne osoby związane z filmem,
- wymienić niektóre gatunki filmowe i typy widowisk teatralnych,
- podać nazwiska niektórych polskich twórców filmowych znanych w Hollywood,
- wymienić koprodukcje polsko-brytyjskie, które ostatnio osiągnęły międzynarodowy sukces,
- przeprowadzać wywiad.

LEKCJA 13

Mama mówi, że „robię się angielska”

Fragment książki *Szczekająca szczeka Sasza*, słowniczek i zadanie.

Pewnego razu zapytałam Saszke, co myśli o polskich dziewczynach i chłopakach, no i ogólnie o Polakach?

– No nie takie złe u was ludzie – stwierdził wspaniałomyślnie Sasza. – Tylko ciągle niezadowolone – wyjaśnił mi. (...) – A to deszcz padajet, a to słońce grzejet, wszystko źle. Dziewczyny też ciągle niezadowolone – kontynuował. – A to ta nos ma za długi, a to nogi nie takije. O tragedia! Wszystkie narzekają – młode i starsze też – podkreślił, żebym nie miała wątpliwości. – A u nas ludzie biedniej żyją. Jakby mieli tak ciągle narzekać, jak Polaki, to już nie wiem, co by było. Macie wszystko w sklepach, a takie ciuchy, że u nas tylko same bogate mogą kupić. Ale cieszyć się nie umiecie. U nas życie cięższe, ale ludzie weselsze – podsumował.

A po chwili dodał:

– Jakby do mojej szkoły ktoś z Polski przyjechał, toby wszystkie byli ciekawe, co on za jeden. A nie tylko wyśmiewali, że nie po naszymu mówi, innej muzyki słuszajet – zakończył wreszcie.

Trochę mi się zrobiło głupio. Może miał rację z tym narzekaniem czy niemożnością dogadania się w prostej sprawie. Z niektórymi w naszej klasie naprawdę trudno coś uzgodnić, bo jeden nie chce, inny się nie odzywa, a jeszcze innemu zwyczajnie wisi.

A chodzi o drobnostkę, na przykład, czy iść razem na film. Jeśli słuchasz starej muzy, na przykład zespołu U2, to jesteś zgred, lamus, ciemniak i bezguście. A ja lubię U2, i już.

– To nie będzie ci żal wyjeżdżać z Polski? – spytałam Saszke.

– Pewnie, że będzie! – oburzył się. – Ja by i tak chciał w Polsce żyć, bo ja Polak! Mój dziadek i babka byli Polakami. Oni tylko po polsku mówili – tłumaczył się.

Ewa Grętkiewicz, *Szczekająca szczeka Sasza*, fragmenty

narzekać – mówić o czymś z niezadowoleniem, skarżyć się, żalić się, zrzędzić
ciuchy (pot.) – ubrania
niemożność – brak możliwości
komuś wisi (pot.) – komuś nie zależy, jest mu wszystko jedno
drobnostka – coś małego, niewymagającego wysiłku
zgred (pot.) – starszy mężczyzna oceniany negatywnie ze względu na swój wiek
lamus (tu: pot.) – osoba, do której mówiący odczuwa niechęć albo pogardę z powodu jej poglądów, braku wiedzy lub nieakceptowanego zachowania
ciemniak (pot.) – mężczyzna niewykształcony, mało inteligentny
bezguście (pot.) – ktoś lub coś pozbawiony/e gustu, a więc poczucia piękna, harmonii, elegancji
oburzyć się – pokazywać, że się na coś nie zgadzamy, zwykle w połączeniu z niezadowoleniem lub gniewem.

1. Czy zgadzasz się z Saszą, że Polacy często narzekają?
2. Jak często narzekasz? Na co najczęściej narzekasz?
3. Czy znasz osoby, które dużo narzekają? Kogo? Jak na nie reagujesz?
4. Kto według ciebie narzeka więcej – Polacy czy Anglicy?
5. Jak reagują uczniowie w twojej szkole, kiedy pojawia się ktoś nowy w klasie?
6. Jak polscy uczniowie zareagowali na pojawienie się Saszy w szkole?
7. Dlaczego, według informacji w tekście, ludziom trudno dojść do porozumienia?
8. Co w Anglii może sprawić, że młodym ludziom jest trudno coś uzgodnić?
9. Dlaczego Sasza chce mieszkać w Polsce?
10. Gdzie ty chciał(a)byś mieszkać w przyszłości? Dlaczego?

II. Podkreśl wyrazy, które nie występują w języku polskim, a następnie popraw całe zdania.

0. No nie takie złe u was ludzie.

Ludzie mieszkający w Polsce nie są tacy źli.

1. Tylko ciągle niezadowolone.

2. A to deszcz padajet, a to słońce grzejet, wszystko źle.

3. Dziewczyny też ciągle niezadowolone.

4. A to ta nos ma za długi, a to nogi nie takije.

5. Jakby mieli tak ciągle narzekać, jak Polaki, to już nie wiem, co by było.

6. Macie wszystko w sklepach, a takie ciuchy, że u nas tylko same bogate mogą kupić.

7. U nas życie cięższe, ale ludzie weselsze.

8. Jakby do mojej szkoły ktoś z Polski przyjechał, toby wszystkie byli ciekawe, co on za jeden.

9. A nie tylko wyśmiewali, że nie po naszymu mówi, innej muzyki słuszajet.

10. Ja by i tak chciał w Polsce żyć, bo ja Polak!

III. Połącz definicje z terminami.

0. różnice kulturowe

1. język obcy
2. wielokulturowość
3. język odziedziczony
4. dwujęzyczność
5. stereotyp
6. cechy narodowe
7. język ojczysty
8. dwukulturowość
9. tabu kulturowe
10. tożsamość narodowa

C. zakaz kulturowy, coś, czego w danej kulturze nie można robić albo coś, o czym nie można mówić, np. w Europie jest zakaz spożywania psów i kotów, a np. w judaizmie nie wolno jeść wieprzowiny (tabu pokarmowe).

O. odmienność kulturowa, czyli takie cechy kultury, które nie są spotykane w innej kulturze. Np. w kulturach europejskich zwykle używa się sztućców – noża, widelca i łyżki, a w wielu kulturach azjatyckich używa się pałeczek.

A. język nabyty w sposób naturalny, używa się go zarówno w domu, jak i w szkole.

B. świadomość wspólnych cech i poczucie jedności z innymi w obrębie danego narodu.

D. element odróżniający jeden naród od drugiego albo element charakteryzujący daną nację.

E. fakt, że w jednym kraju istnieje wiele różnych kultur i religii, multikulturowość.

F. drugi język ojczysty, a więc język rodziców, dziadków, jest przyswajany naturalnie przez kontakt z rodziną od wczesnego dzieciństwa. Z czasem bywa wypierany przez język kraju zamieszkania.

G. przynależność do dwóch kultur i respektowanie reguł ich obu.

I. język nabywany w procesie uczenia się, a więc w wyniku świadomej decyzji i podjętego w tym celu wysiłku intelektualnego.

H. umiejętność postępowania się dwoma językami przyswojonymi w sposób naturalny lub będącymi jego językami ojczystymi, inaczej: bilingwizm.

J. wyobrażenie o kimś, utrwalone w świadomości dużej grupy ludzi, trudno poddające się zmianom, często niezgodne z rzeczywistością.

IV. Najpierw uzupełnij tabelę, a potem podyskutuj z koleżankami i kolegami. Odpowiedzi zaznacz ✓, a następnie narysuj ☺ przy kraju, w którym normy dotyczące danego zjawiska bardziej ci odpowiadają. Uwaga! Wszystkie odpowiedzi są właściwe.

	Polska	Anglia
1. W którym kraju ludzie są bardziej punktualni?		
2. W którym kraju komunikacja miejska jest bardziej zgodna z rozkładem jazdy?		
3. W którym kraju mówi się częściej to, co się naprawdę myśli?		
4. W którym kraju jest większa różnorodność kulturowa?		
5. W którym kraju bardziej okazuje się emocje?		
6. W którym kraju jedzenie jest smaczniejsze?		
7. W którym kraju miasta są czystsze?		
8. W którym kraju czujesz się swobodniej?		
9. W którym kraju częściej daje się/dostaje się więcej prezentów?		
10. W którym kraju ludzie ładniej się ubierają.		
11. W którym kraju język urzędowy jest trudniejszy?		

V. Porównaj dwie kultury, a następnie przedyskutuj swoje odpowiedzi z resztą grupy. Użyj wyrażen typowych dla dyskusji.

	Polska	Anglia
1. O której godzinie je się śniadanie, obiad i kolację?		
2. O czym nie można głośno mówić?		
3. Z czego można żartować?		
4. Czy są jakieś specjalne gesty typowe dla mieszkańców tego kraju?	Zwykle mężczyźni otwierają kobietom drzwi.	
5. Co cię najbardziej dziwi w tym kraju?		
6. Czego ci brakuje w tym kraju?		
7. Co ci się najbardziej podoba w tym kraju?		
8. Co ci się nie podoba w tym kraju?		
9. Jakie są typowe cechy charakteru osób mieszkających w tym kraju?		
10. Jakie są stereotypy o mieszkańcach tego kraju?		
11. Jak blisko osoby, z którą się rozmawia, można stać?		
12. Czy w czasie rozmowy można np. poklepywać osobę po plecach albo uszczyplnąć w policzek?		

13. Jak się wita z osobą, którą dobrze się zna?		
14. Kiedy dostaje się prezenty bożonarodzeniowe?		
15. Kultura którego kraju jest ci bliższa?		

VII. Dopasuj narodowości do opisu

Kanadyjczycy, Włosi, Polacy, Chińczycy, Islandczycy, Grecy, Egipcjanie, Amerykanie, Izraelczycy, Niemcy, Hiszpanie, Meksykanie

- - bardzo lubią wino, pizzę i makaron. Codziennie piją espresso.
- - noszą sombrero i lubią pikantne jedzenie.
- - celebrytów, 3.10 to dla nich ważna data.
- - produkują syrop klonowy, ich kraj jest bardzo duży.
- - lubią pierogi, mają piękne plaże nad Morzem Bałtyckim.
- - ich narodowy taniec to zorba, mają pyszną sałatkę z fetą.
- - ich tradycją jest corrida, lubią paellę i jamón.
- - często jedzą kosherne dania, lubią humus.
- - w ich kraju jest wiele wulkanów, gejzerów i lodowców.
- - ich flaga ma 50 gwiazd, a stolicą jest Waszyngton.
- - jest ich na świecie najwięcej.
- - w ich kraju są piramidy i Sfinks.

VIII. Dopisz formy liczby mnogiej do podanych nazw narodowości.

0. Romantyczny Polak – **Romantyczni Polacy**

- 1 Uprzejmy Anglik –
- 2 Wesoły Irlandczyk –
- 3 Modny Francuz –
- 4 Roztańczony Brazylijczyk –
- 5 Wysoki Holender –
- 6 Sympatyczny Białorusin –
- 7 Punktualny Szwajcar –
- 8 Sentymentalny Portugalczyk –
- 9 Silny Szwed –
- 10 Spokojny Fin –

X. Niektóre stereotypy, cechy narodowe albo jakieś pojedyncze zdarzenia zostały utrwalone w języku. Połącz wyrażenia z wyjaśnieniami i zastanów się, jakie będą angielskie odpowiedniki tych fraz, zapisz je. Czy w języku angielskim są jakieś wyrażenia odnoszące się do Polaków i ich cech? Czy pokrywają się z prawdą?

0. siedzieć jak na tureckim kazaniu	a) protest polegający na zbyt dokładnym wykonywaniu zadań, przez co dochodzi do opóźnień
1. wyjść po angielsku <i>to take French leave</i>	b) coś bardzo ryzykownego.
2. angielska pogoda	c) udawać, że się nie rozumie.
3. strajk włoski	d) błąd polegający na przestawieniu liter lub cyfr, np. napisanie, że ktoś ma 31 lat, zamiast 13.
4. wyglądać jak grecki bóg	e) siedzieć na podłodze ze skrzyżowanymi nogami.
5. rosyjska ruletka	f) osoba bardzo wybredna i rozpieszczona.

6. czeski błąd	g) bufet złożony z wielu dań, które można jeść w dowolnej ilości, nakładając samodzielnie na talerze.
7. udawać Greka	h) być bardzo przystojnym i dobrze zbudowanym.
8. siedzieć po turecku	i) opuścić pomieszczenie dyskretnie, nie mówiąc „do widzenia”.
9. francuski piesek	0. słuchać czegoś, ale nic nie rozumieć.
10. szwedzki stół	j) mglisto i deszczowo.

XI. Użyj wyrażen z ćwiczenia X w poniższych zdaniach.

0. Kasia odmówiła jedzenia bez serwetek, prawdziwy z niej **francuski piesek**.
1. Okazało się, że bank popełnił i zamiast wypłacić mi 231 tysięcy złotych, wypłacił mi 321.
2. Uznałem, że nie będę i przyznałem się, że to moja ściągą spadła na podłogę.
3. Oliwka bardzo się spieszyła, więc żeby nie tracić czasu na przydługie pożegnania ze wszystkimi.
4. Nie wiem, jakie pytania pojawią się na klasówce z matematyki, raz są łatwe, raz trudne, to naprawdę
5. Dominika uważa, że Filip wygląda jak dlatego zwykle rumieni się w jego obecności.
6. Na ostatniej lekcji fizyki siedziałam jak – to wszystko jest dla mnie za trudne.
7. Na zajęciach jogi na początku zawsze siadamy
8. Cieszę się, że na przyjęciu u cioci zawsze jest bo wtedy mogę jeść właśnie to, co lubię.
9. Lekarze w ramach tak dokładnie badają każdego pacjenta, że kolejki w przychodniach są po prostu straszne!
10. Załóż kalosze i weź parasol, dziś jest znowu

Czy wiesz, że...

Zwrotem *fałszywi przyjaciele* określamy takie słowa w języku obcym, które wyglądają bardzo znajomo, podobnie do wyrazów w naszym języku ojczystym, ale mają zupełnie inne znaczenie. Przyjrzyj się przykładom polsko-angielskich *fałszywych przyjaciół* i wyjaśnij różnicę między ich znaczeniami.

polski	angielski
ewentualnie	eventually
promocja	promotion
ordynarny	ordinary
sympatia	sympathy
dres	dress
pasta	pasta
pensja	pension
sałata	salad
hazard	hazard
ekstra	extra

Sprawdź, czy umiesz:

- dyskutować o różnicach kulturowych w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej,
- stawać się mediatorem w sytuacjach wymagających wiedzy z zakresu kultury polskiej i angielskiej,
- porównywać dwie różne kultury,
- używać słownictwa związanego z wielokulturowością,
- używać frazeologizmów z elementem kulturowym,
- tworzyć mianownik liczby mnogiej dla rzeczowników i przymiotników rodzaju męskoosobowego,
- wymienić kilka różnic między kulturą angielską i polską.

LEKCJA 14

Warto pomagać

IV. Co oznaczają podane frazeologizmy.

A. z wyrazem *dawać*

sugerować, dokuczać, zastanawiać się, ośmieszać się, poddawać się, zapewniać

0. dawać do wiwatu – *dokuczać*

1. dawać do zrozumienia –

2. dawać głowę –

3. dawać do myślenia –

4. dawać plamę –

5. dawać za wygraną –

B. z wyrazem *dostawać*

oszaleć, dostawać nauzkę, wściekać się, tracić, oszaleć, wygłupiać się

0. dostawać bzika – *oszaleć*

1. dostawać białej gorączki –

2. dostawać małpiego rozumu –

3. dostawać po kieszeni –

4. dostawać prztyczka (w nos) –

5. dostawać kota –

V. Wybierz dwa frazeologizmy z wyrazem *dawać* oraz dwa z wyrazem *dostawać* i ułóż z nimi zdania.

1

.....

.....

2

.....

3

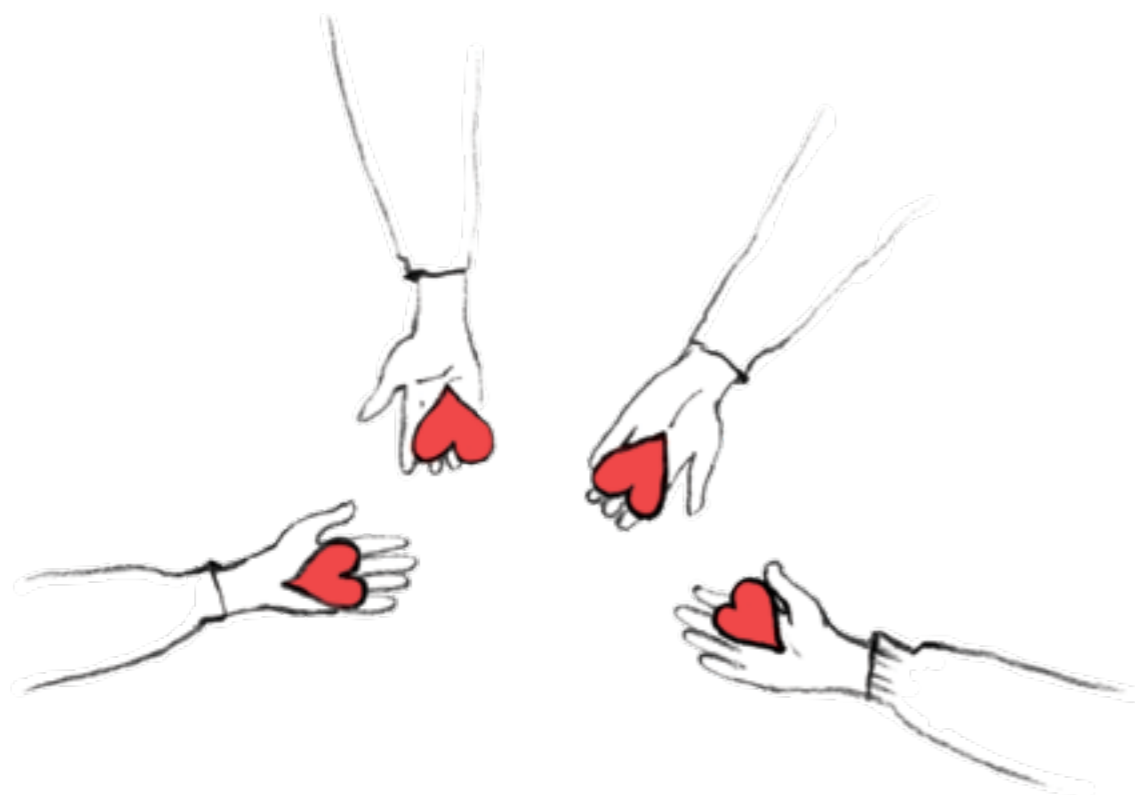
4

VI. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki:

radiową, zagrała, słuchaczy, dobroczynna, sprzętu, internetowe,
naklejki, zbiórki, powód, młodzi, masowego

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (WOŚP) to największa akcja (0) *dobroczynna* na świecie! Głównymi jej organizatorami i wolontariuszami są (1) ludzie. Wszystko zaczęło się w 1992 roku, kiedy Jerzy Owsiak, prowadząc audycję (2), postanowił wspomóc borykających się z brakiem (3) kardiochirurgów i ogłosił zbiórkę funduszy dla szpitala Centrum Zdrowia Dziecka. Spontaniczny odzew przede wszystkim młodych (4) zainspirował go do zorganizowania profesjonalnej (5) Jego przyjaciele muzycy dali pierwsze koncerty. WOŚP po raz pierwszy (6) w 1993 roku. Fundacja co roku ogłasza inny cel zbiórki, organizuje przetargi na sprzęt, rekrutuje wolontariuszy. WOŚP chętnie wspierają środki (7) przekazu – prasa, radio, telewizja, a także portale (8) i media społecznościowe. Każdy finał WOŚP jest w Polsce wielkim świętem, a naklejenie na ubranie (9) z czerwonym sercem (symbolem akcji, który otrzymuje się po dokonaniu wpłaty) to dla każdego Polaka (10) do dumy.

VII. Przeczytaj tekst z ćwiczenia VI bardzo uważnie i utóż do niego pięć pytań. Mogą zaczynać się od słów: *Kto? Gdzie? Kiedy? W jaki sposób? Dlaczego?* Zadaj je koleżankom i kolegom w klasie.

Przykład: Co oznacza skrót WOŚP?

Dominika: Rodzaj gramatyczny skrótowca można ustalić na dwa sposoby. To bardzo ważne, jeśli będziecie używać skrótowca w zdaniu. Przeczytajcie:

I.

a) WOŚP *zorganizowała* internetową zbiórkę pieniędzy.

Takiej formy czasownika używamy, jeśli skrótowiec zachowuje rodzaj i liczbę głównego wyrazu: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

b) WOŚP *zorganizował* internetową zbiórkę pieniędzy.

W tym przypadku skrótowiec występuje w rodzaju męskim, w liczbie pojedynczej, jeśli w wymowie zakończony jest spółgłoską. Obie formy czasownika są właściwe i zależne od nadawcy komunikatu.

II.

a) ASP *przygotowała* wystawę obrazów swoich studentów.

Takiej formy czasownika używamy, jeśli skrótowiec zachowuje rodzaj i liczbę głównego wyrazu: Akademia Sztuk Pięknych.

b) ASP *przygotowało* wystawę obrazów swoich studentów.

W tym przypadku skrótowiec występuje w rodzaju nijakim, w liczbie pojedynczej, jeśli w wymowie zakończony jest samogłoską.

Oliwia: Możemy więc powiedzieć: PKP *obniżyły* koszty biletów lub PKP *obniżyło* koszty biletów?

Juliusz: PIK *zapowiedział* obchody Światowego Dnia Książki lub PIK *zapowiedziała* obchody Światowego Dnia Książki? Bo PIK to Polska Izba Książki, czyli rodzaj żeński.

Filip: PCK *zgromadził* wielu wolontariuszy lub PCK *zgromadziło* wielu wolontariuszy?

Dominika: Świetnie! Pamiętajcie jeszcze o poprawnym zapisie końcówek fleksyjnych, kiedy odmieniacie skrótowce.

IX. Uzupełnij tabelę wyrazami z ramki.

WOŚP-em, WOŚP-u, WOŚP, o WOŚP-ie

Przypadek	Liczba pojedyncza
Mianownik kto? co?	WOŚP
Dopełniacz kogo? czego?
Celownik komu? czemu?	WOŚP-owi
Biernik kogo? co?
Narzędnik kim? czym?
Miejscownik (o) kim? (o) czym?
Wołacz o!	WOŚP-ie!

Sprawdź, czy umiesz:

- porozmawiać na temat dawania i przyjmowania prezentów, udzielania pomocy ludziom potrzebującym,
- wyjaśnić, co to jest Szlachetna Paczka i Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- formułować prośbę w odmianie oficjalnej i nieoficjalnej,
- grzecznie odmawiać,
- używać frazeologizmów z wyrazem *dawać* i *dostawać*,
- wytłumaczyć, co to są skrótowce,
- odmieniać wybrane skrótowce przez przypadki i użyć ich w zdaniu,
- wymienić popularne polskie skrótowce.

LEKCJA 15

Czy pieniądze dają szczęście?

III. Uzupełnij definicje wyrazami z ramki.

konto, pensja, kieszonkowe, suma, rabat, bankomat, zapotrzebowanie, cena, wydatek, promocja, wyprzedaż

0. *kieszonkowe* – pieniądze, które dzieci dostają od rodziców na własne wydatki.

1. – określona ilość pieniędzy, kwota.
2. – informacja, za ile jeden człowiek chce kupić, a drugi sprzedać jakąś rzecz.
3. – obniżenie ceny jakiegoś towaru.
4. – rachunek w banku.
5. – wypłata, zarobek.
6. – obniżenie ceny w celu zwiększenia popularności jakiegoś produktu.
7. – sprzedawanie czegoś po obniżonych cenach, np. pod koniec sezonu albo podczas likwidacji sklepu.
8. – elektroniczne urządzenie do wypłacania pieniędzy za pomocą karty magnetycznej.
9. – potrzeba posiadania czegoś.
10. – suma, która ma być wydana albo suma wydana na coś.

IV. Wybierz trzy wyrazy z poprzedniego ćwiczenia i ułóż z nimi zdania.

0. *Na bluzce, którą chciała mi kupić mama, znalazłyśmy małą plamkę, dlatego ekspedientka sprzedała nam ją z dziesięcioprocentowym rabatem.*

VIII. Ułóż poniższy tekst w odpowiedniej kolejności tak, aby stanowił logiczną całość.

..... krajach, które przyjęły tę samą walutę – euro. Jeśli podróżujecie

..... w danym kraju. W Polsce są to złotówki i grosze, a w Stanach Zjednoczonych
wymieniać, jednak ich wartość wobec siebie codziennie się zmienia.
 po Europie, z pewnością zwróciliście uwagę, jakie to wygodne, że
 waluta ma swój skrót. USD to amerykański dolar, GBP to
 1. Waluta to nazwa pieniądza, którym płaci się
 angielski funt, a EUR to euro. PLN to skrót oznaczający polską złotówkę. Waluty można
 walutą jest euro i eurocenty. Podobnie jest w szesnastu innych
 tych samych pieniędzy można używać w różnych krajach. Jednak w
 dolary i centy. Zarówno w Niemczech, jak i we Włoszech obowiązującą
 Wielkiej Brytanii jest inna waluta, która nazywa się funt (i pens). Każda

Sprawdź, czy umiesz:

- opowiedzieć o problemach Staszka Tondery,
- odmieniać wyraz *pieniądz*, *euro*, *euro cent*, *funt*, *pens*, *złoty*, *grosz*,
- wyjaśnić definicje wyrazów typu: *konto*, *rabat*, *suma*, *wydatek*,
- wymienić walutę krajów Unii Europejskiej, Polski i Wielkiej Brytanii,
- wytłumaczyć wybrane frazeologizmy z wyrazem *pieniądz*, *grosz*,
- używać terminów związanych z działaniem na liczbach,
- powiedzieć, kim był Stefan Banach.

Czy wiesz, że...

Pan Samochodzik, a właściwie Tomasz NN, to postać literacka stworzona przez Zbigniewa Nienackiego i tytułowy bohater serii powieści przygodowych tego autora pt. „Pan Samochodzik”.

Tytułowy Pan Samochodzik jest historykiem sztuki, pracownikiem Departamentu Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki. Pracuje na stanowisku osoby ds. „specjalnych poruczeń” i jego zadaniem jest rozwiązywanie różnych spraw związanych z kradzieżą, przemytem czy fałszerstwem dzieł sztuki. Faktycznie okazuje się detektywem, który często wykazuje się wiedzą z dziedziny historii, archeologii, historii sztuki, żeglarstwa, ekologii, a nawet wędkarstwa i poezji ludowej. Z tego powodu Pan Samochodzik czasem przyrównywany jest do Dirka Pitta lub Indiany Jonesa. Sam Zbigniew Nienacki stworzył 15 powieści o panu Tomaszu, ale po jego śmierci wielu innych autorów podjęło się kontynuacji przygód znanego detektywa. W oparciu o książki Nienackiego powstały także filmy oraz serial.

Źródło: Wikipedia

X. Uzupełnij w tekście brakujące informacje.

W zeszłym tygodniu, a dokładnie [data odbycia się wycieczki]
 pojechaliśmy na [ile trwała wycieczka, np. jednodniową/dwudniową/
 trzydniową] wycieczkę klasową do [nazwa
 miejscowości/regionu] W wycieczce brały udział wszystkie klasy
 [kto wyjechał na wycieczkę] ze szko-
 ty [nazwa szkoły] Nasz
 [wskazanie środka lokomocji, np. autobus] wyjechał spod szkoły
 o godzinie [godzina wyjazdu] Miejscem docel-
 owym naszej wycieczki był/a/o [nazwa miasta]
 Byliśmy zakwaterowani w [nazwa ośrodka]
 Otrzymaliśmy pokoje kilkuosobowe, z czego wszyscy uczniowie byli bardzo zadowoleni.
 W czasie pobytu zwiedziliśmy [co zwiedzaliście, np. jakie zabytki,
 muzea itp.]

Większości moich kolegów najbardziej podobał się
 [wrażenie pod wpływem tego, co widzieliście]
 W drodze powrotnej pani wicedyrektor zaproponowała, abyśmy zwiedzili
 Do domu wróciliśmy z kilkugodzinnym opóźnieniem, ale nikt nie był z tego powodu
 niezadowolony. Dowiedzieliśmy się wielu rzeczy o
 [podsumowanie, własna opinia, ocena] Wycieczka nauczyła nas
 Chętnie wróciłbym (wróciłabym) do
 aby dowiedzieć się więcej o

Za: jaktonapisać.pl

Sprawdź, czy wiesz:

- kim jest „Pan Samochodzik” i czym się zajmuje,
- jak nazwać poszczególne rodzaje przestępstw,
- jak tworzyć nazwy wykonawców czynności,
- jak dyskutować o przestępczości, bezpieczeństwie i sprawiedliwości,
- co możesz zrobić, aby samodzielnie zwiększyć bezpieczeństwo swoje i kolegów,
- jak napisać sprawozdanie z jakiegoś wydarzenia.

LEKCJA 19

Kiedy dajesz komuś większość swoich
frytek... o miłości po polsku

Adam Mickiewicz, *Niepewność*, słowniczek i zadania.

Gdy cię nie widzę, nie wzdycham, nie płaczę,
 Nie tracę zmysłów, kiedy cię zobaczę;
 Jednakże, gdy cię długo nie oglądam,
 Czegoś mi braknie, kogoś widzieć żądam;
 I tęskniąc sobie zadaję pytanie:
 Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

Gdy z oczu znikniesz, nie mogę ni razu
 W myśli twojego odnowić obrazu?
 Jednakże nieraz czuję mimo chęci,
 Że on jest zawsze blisko mej pamięci.
 I znowu sobie powtarzam pytanie:
 Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

Cierpiałem nieraz, nie myślałem wcale,
 Abym przed tobą szedł wylewać żale;
 Idąc bez celu, nie pilnując drogi,
 Sam nie pojmuję, jak w twe zajdę progi;
 I wchodząc sobie zadaję pytanie:
 Co tu mię wiodło? przyjaźń czy kochanie?

Dla twego zdrowia życia bym nie skąpił,
 Po twą spokojność do piekieł bym zstąpił;
 Choć śmiałej żądy nie ma w sercu mojem,
 Bym był dla ciebie zdrowiem i pokojem.
 I znowu sobie powtarzam pytanie:
 Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

Kiedy położysz rękę na me dłońie,
 Luba mię jakaś spokojność owionie,
 Zda się, że lekkim snem zakończę życie;
 Lecz mnie przebudza żywsze serca bicie,
 Które mi głośno zadaje pytanie:
 Czy to jest przyjaźń? czyli też kochanie?

Kiedym dla ciebie tę piosenkę składał,
 Wieszczy duch mymi ustami nie władał;

Pełen zdziwienia, sam się nie postrzegłem,
Skąd wziętem myśli, jak na rymy wbiegłem;
I zapisałem na końcu pytanie:
Co mię natchnęło? przyjaźń czy kochanie?

Adam Mickiewicz, *Niepewność*

Słowniczek:

wzdychać – tu: tęsknić do kogoś lub pragnąć czegoś
tracić zmysły – przestać myśleć logicznie z powodu choroby psychicznej, tu: z powodu miłości
wylewać żale – skarżyć się komuś, mieć do kogoś pretensje
skąpić – oszczędzać (tutaj oddać życie)
żądza – uczucie, że się czegoś bardzo chce i myśli się tylko o tym, jak to otrzymać, także pożądanie cielesne
owionąć – otoczyć kogoś lub coś
wieszczy – genialny, typowy dla poety romantycznego, ale też proroczy
natchnąć – poddać jakąś myśl, jakiś pomysł, pobudzić do działania; też: wzbudzić w kimś jakieś uczucie

II. Przeczytaj uważnie wiersz *Niepewność* i zastanów się, czy podmiot liryczny (osoba mówiąca w wierszu) jest zakochany, czy raczej traktuje osobę, którą opisuje, jak przyjaciółkę. Następnie przedstaw w tabeli argumenty przemawiające za każdą z opcji. Wpisz cytaty, jeśli to najtrafniej przybliży uczucia podmiotu lirycznego.

To miłość	To przyjaźń

III. Losowo podzielcie się na trzy grupy. Jedna grupa ma za zadanie przekonać dwie pozostałe grupy, że mężczyzna w wierszu kocha kobietę, którą opisuje. Druga grupa ma za zadanie przekonać dwie pozostałe grupy, że mężczyzna w wierszu traktuje kobietę tylko jak przyjaciółkę. Trzecia grupa to publiczność. Musi uważnie słuchać obu grup, na koniec musi zadać im poważne pytania dotyczące miłości i przyjaźni. W ostatniej fazie debaty wszyscy anonimowo głosują na kartkach, czy mężczyzna kocha kobietę, czy się z nią przyjaźni. Wygrywa ta grupa, która przekonała najwięcej osób. Uwaga! Trzymajcie się treści wiersza, ale puśćcie też wodze fantazji.

IV. Sprawdź, czy znasz nazwy członków rodziny.

0. tata taty – *dziadek*

1. mama i tata – r.....

2. brat, który ma tego samego tatę, ale inną mamę – brat p..... (tak samo: siostra p.....)

3. nowy mąż mamy – o.....

4. nowa żona taty – m.....

5. syn siostry – s.....

6. córka siostry – s.....

7. syn brata – b.....

8. córka brata – b.....

9. tata dla rodziców mamy – z.....
a mama dla rodziców taty – s.....

10. rodzice mamy dla taty – t.....
(babcia to t.....
a dziadek to t.....)

11. dziecko, które nie ma rodzeństwa – j..... albo j.....

12. siostra, która urodziła się tego samego dnia i wygląda identycznie – b.....

13. siostra taty albo mamy – c.....

14. brat mamy albo taty – w.....

15. ktoś z rodziny, np. dalszy kuzyn – k.....

V. Sprawdź, czy znasz nazwy związane z różnymi typami związków. Uzupełnij tabelę i zdefiniuj zawarte w niej wyrazy.

Rodzaj żeński	Rodzaj męski
kobieta	mężczyzna
	mąż
wdowa	

	kawaler
narzeczona	
	partner
rozwiedziona	
dziewczyna	
singiel	

VII. Połącz wyrażenia z ich definicjami.

0. małżeństwo	A. mieć w brzuchu dziecko
1. ożenić się	B. dziecko w okresie od narodzin do momentu, kiedy zaczyna chodzić i mówić
2. rozwieść się	C. sytuacja, kiedy widzisz osobę pierwszy raz i od razu ją kochasz
3. zaręczyć się	D. uznać prawnie cudze dziecko za swoje
4. niemowlę	E. zalegalizować koniec małżeństwa
5. narzeczony/narzeczona	0. mąż i żona
6. wyjść za mąż	F. czuć się źle psychicznie i/albo fizycznie
7. miłość od pierwszego wejrzenia	G. osoba, która zdecydowała się być mężem/żoną i to już jest ustalone, ale jeszcze nie było ślubu.
8. być w ciąży	H. stać się mężem
9. adopcja	I. stać się żoną
10. cierpieć	J. zapytać, czy partner/ka chce być mężem/żoną

VIII. Wstaw wyrażenia z ćwiczenia VII tak, aby zdania tworzyły logiczną całość. Pamiętaj o odpowiedniej formie wyrazów.

- Mama tuliła do piersi *niemowlę*.
- Myślę, że Julek chciałby z Dominiką.
- Ciekawe, czy Oliwia chciałaby za Filipa.
- Dlaczego w co drugiej piosence każdy zakochany musi?

- Mamo, ile czasu byłaś taty przed ślubem?
- na dwa lata przed ślubem, tata był prawdziwym dżentelmenem i prosząc mnie o rękę, ukląkł.
- Nie wiem, czy rodzice Ali z tekstu, który czytaliśmy na początku lekcji, będą musieli
- Spośród wszystkich ssaków najdłużej są słonie – aż 660 dni, a najkrócej chomiki – tylko 16 dni.
- Moja ciocia i mój wujek nie mogli mieć dzieci, więc zdecydowali się na i teraz mają małego synka.
- Pierwsze mojej mamy trwało 5 lat.
- Dominika uważa, że nie ma czegoś takiego jak, że to po prostu niemożliwe pokochać kogoś nieznanego.

XI. Zdecyduj, które wypowiedzenia są zdaniami, a które równoważnikami zdań, zawiadomieniami i wykrzyknieniami.

Robiąc naleśniki, zastanawiała się nad sensem życia:

Moja siostra wyszła za mąż.

– Czy on zaprosił ją do kina? – **Chyba.**

Znowu ty?!

Co tam?

Słone paluszki (napis na opakowaniu)

O, nie!

Skąd pochodzi twój chłopak?

Peron 2 (napis na dworcu)

W prawo marsz!

Muszę się jeszcze trochę pouczyć.

Zakaz wjazdu

Nabiał (napis w sklepie)

Zdania	Równoważniki zdań	Zawiadomienia	Wykrzyknienia
	<i>Robiąc naleśniki, zastanawiała się nad sensem życia.</i>		

XII. Zamień równoważniki zdań na zdania, a więc w swoim przekształceniu musisz użyć czasownika w formie osobowej albo zakończonej na *-no*, *-to*, albo jednego z wyrazów typu: *można*, *wolno*, *warto*, *szkoda* itp. Podkreśl czasowniki w swoich zdaniach.

0. Jaka piękna sukienka.

Jaka to jest piękna sukienka.

1. Czytając książkę, robiła notatki.

2. Nie karmić ptaków!

3. Powiedziawszy swoją opinię, trzasnął drzwiami.

4. Zakaz palenia.

5. Gdzie mama?

6. Ale zimno.

7. Siedząc na plaży, oglądali zachód słońca.

8. – Umyłeś okna?

– Nie.

9. Nie dotykać eksponatów!

10. Dziś urodziny Filipa.

XIII. Zamień zdania na równoważniki zdań, a więc w swoim przekształceniu musisz usunąć czasowniki w formie osobowej albo zakończonej na *-no*, *-to*, albo czasowniki niewłaściwe typu: *można*, *wolno*, *warto*, *szkoda* itp. Zamiast tych czasowników użyj np. imiesłów albo rzeczowników odczasownikowych.

0. Jutro pójdę do kina.

Jutro kino

1. Tata jest w pracy.

2. Boli mnie brzuch.

3. W sobotę będę pływała przez 45 minut.

4. W wakacje odwiedzę babcię w Polsce.

5. Nadeszła północ.

6. Gangster ucieka z miejsca zbrodni.

7. To jest opowieść o zakochanych nastolatkach.

8. Młoda para zatańczyła pierwszy taniec.

9. Romeo oświadczył się Julii.

10. Nie ma miłości!

XIV. Podzielcie się na kilka grup. Każda drużyna uzupełnia fragment historii albo zdaniami, albo równoważnikami zdań. Po wykonaniu zadania odczytajcie całą historię – najpierw napisaną równoważnikami, a potem pełnymi zdaniami. Która wersja podoba ci się bardziej? Dlaczego?

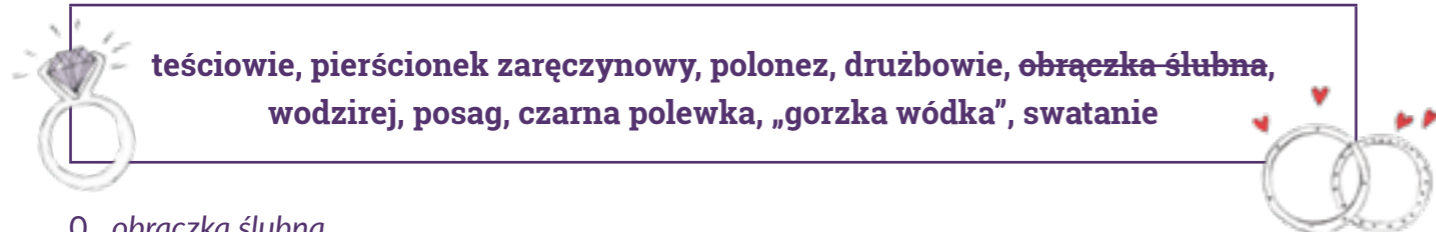

Czerwony Kapturek

Równoważniki	Zdania
0. Piękny poranek.	0. <i>To był piękny poranek.</i>
1. Wino i ciasto dla babci.	1.
2. Śpiew Czerwonego Kapturka.	2.
3. Droga przez las – ostrzeżenia mamy.	3.
4.	4. Czerwony Kapturek spaceruje w podskokach.
5.	5. Słodka dziewczynka spotyka złego wilka.
6.	6. Kapturek opowiada wilkowi, dokąd idzie i co ze sobą niesie.

7. Sugestia wilka – bukiet dla babci. 8. Czas. 9. Podstępny wilk.	7. 8. 9.
10. 11. 12.	10. Wilk zjada babcię i przebiera się w jej ubrania. 11. Kapturek puka do drzwi, słyszy dziwny głos. 12. Babcia wygląda inaczej niż zwykle.
13. Ryzykowne pytania Kapturka o oczy, łapy, zęby! 14. Kapturek w brzuchu wilka! 15. Myśliwy.	13. 14. 15.
16. 17. 18.	16. Myśliwy zastanawia się, dlaczego babcia tak głośno chrapie. 17. Mężczyzna wchodzi do domku babci, żeby sprawdzić, czy wszystko jest w porządku. 18. On natychmiast zauważa, że zamiast babci w łóżku śpi wielki wilk.
19. Rozcięty brzuch wilka. 20. Myśliwy bohaterem. 21. Szczęśliwa babcia i wnuczka.	19. 20. 21.

XVI. Dawne i współczesne tradycje weselne. Dopasuj nazwy z ramki do opisów.

0. *obraczka ślubna*

Kółko ze szlachetnego metalu (zazwyczaj złota) noszone na palcu na znak zawarcia małżeństwa.

-
Podanie zupy o szarym kolorze, które symbolizowało odrzucenie propozycji małżeńskiej. Zwyczaj praktykowany w dawnej Polsce.
-
Dawniej łączenie dwóch samotnych, nieznanym sobie osób w parę (najlepiej małżeńską) przez przyjaciół, krewnych.
-
Majątek wnoszony mężowi przez żonę przy zawieraniu małżeństwa.
-
Polski taniec narodowy tańczony parami w chodzonym korowodzie, niegdyś popularny na weselach.
-
Biżuteria noszona na palcu, zazwyczaj ozdobiona kamieniem, którą przyszły narzeczony wręcza przyszłej narzeczonej w momencie oświadczeń.
-
Młody mężczyzna towarzyszący panu młodemu do ślubu i młoda kobieta towarzysząca panie młodej do ślubu.
-
Rodzice żony lub męża w stosunku do zięcia lub synowej.
-
Kiedyś osoba prowadząca zabawy weselne, także oczepiny, zazwyczaj członek orkiestry.
-
Pierwsze słowa piosenki śpiewanej przez gości weselnych, na skutek której młoda para całuje się, by symbolicznie ostudzić wódkę.

Sprawdź, czy umiesz:

- nazwać różne typy pokrewieństwa i relacji międzyludzkich,
- przedstawić swoją opinię na temat miłości,
- rozpoznawać równoważniki zdań, zdania, zawiadomienia i wykrzyknienia,
- przekształcać równoważniki zdań na zdania,
- opowiedzieć o polskich i angielskich tradycjach weselnych.

III. Teraz zastanówmy się, czy istnieją osoby, które motywują do prowadzenia aktywnego stylu życia. Mam kilka propozycji. Dopasuj nazwiska do notek biograficznych. Może znacie też inne osoby promujące uprawianie sportu i zdrowe odżywianie?

Robert Lewandowski, Anna Lewandowska,
Daniel „Qczaj” Kuczaj, Ewa Chodakowska

A: Pochodzi z Podhala. Ma ogromne poczucie humoru, jest wulkanem energii. Czasem postuluje się góralską gwarą. Dzięki temu nie tylko stał się gwiazdą Internetu, lecz także motywuje Polki do treningów oraz powtarza im, by uwierzyły w siebie i nie pozwalały się źle traktować.

B: polska sportsmenka, zawodniczka karate oraz reprezentantka Polski w karate tradycyjnym, bizneswoman, trenerka personalna, dietetyczka, prezenterka telewizyjna i osobowość medialna. Prezes Olimpiad Specjalnych Polska. Za pośrednictwem własnego serwisu internetowego zachęca do aktywnego trybu życia oraz dzieli się swoją wiedzą z zakresu dietetyki i utrzymania pięknej sylwetki.

C: polski piłkarz występujący na pozycji napastnika w niemieckim klubie Bayern Monachium oraz w reprezentacji Polski, której jest kapitanem. Prywatnie mąż Anny Lewandowskiej, którą wspiera w promowaniu aktywnego trybu życia.

D: polska trenerka fitness, trenerka personalna, specjalizująca się w treningu funkcjonalnym i HIIT, a także blogerka, prezenterka telewizyjna i bizneswoman. Za pośrednictwem mediów społecznościowych zachęca do regularnej aktywności fizycznej. Często nazywana jest „trenerką wszystkich Polek”.

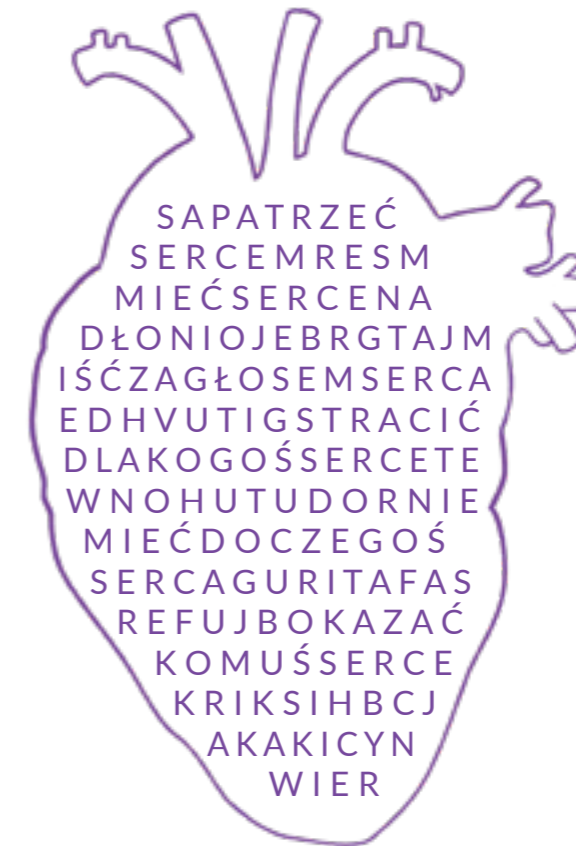
Odszukaj i obejrzyj to zdjęcie: <https://www.spidersweb.pl/2014/10/historia-jednego-zdjecia-bogowie-kardiochirurgii.html>

Czy wiesz, że...

Zdjęcie zostało wykonane w nocy z 4 na 5 sierpnia 1987 roku, w klinice profesora Religi w Zabrze. Przedstawia ono finał dziewiętnastej operacji przeszczepu serca w wykonaniu Religi. Zdjęcie wykonał James L. Stanfield, fotograf National Geographic. Fotografia została wykonana na sali operacyjnej, tuż po kilkunastogodzinnej operacji przeszczepu serca. Siedzący po lewej stronie profesor Religa monitoruje pracę serca swojego pacjenta, podczas gdy jego skrajnie wyczerpany asystent śpi w rogu sali. Tej nocy asystent wspierał profesora w dwóch operacjach przeszczepu. Obie zakończyły się sukcesem.

VII. Spójrz na poniższy obrazek przedstawiający serce. Znajdź frazeologizmy, które są w nim ukryte i przepisz je poniżej, a następnie połącz z definicjami.

0. *Patrzeć sercem*

a. kierować się intuicją, a nie głosem rozsądku

1.

b. być życzliwym, bezinteresownym

2.

c. nie okazywać komuś współczucia, życzliwości

3.

d. w ocenie sytuacji, ludzi, kierować się uczuciami

4.

e. robić coś bez przekonania, bardziej z konieczności

5.

f. okazać komuś życzliwość

Dominika: Skoro mówimy o interpunkcji to...

Filip: Chwila, chwila. Co to jest interpunkcja?

Dominika: **Interpunkcja** to jest po angielsku *punctuation*. Jest to zbiór zasad używania znaków takich jak przecinek, kropka, myślnik, wykrzyknik itp. W języku polskim te zasady są trochę

inne niż w języku angielskim i dlatego chciałam wam o nich opowiedzieć. Dziś zajmiemy się podstawowymi zasadami stosowania przecinka.

1. Przecinek w zdaniach pojedynczych rozdziela jednakowe i równorzędne części zdania, np. *Na półce stały książki, albumy, figurki i ramki ze zdjęciami.*

Przecinkiem rozdziela się zdania połączone spójnikami **a, ale, lecz, jednak, więc, toteż:**

Był stary, a głupi.

Maria jest zdolna, ale leniwa.

W bibliotece trzeba mówić cicho, a nie głośno.

Test był długi, więc trudny.

Oddzielamy przecinkiem także wyrazy stojące poza zdaniem, np.:

Mamo, gdzie są moje skarpetki?

O Boże, co się stało?

Nie rozdzielamy przecinkiem jednorodnych części zdania połączonych spójnikami **i, oraz, albo, albo, lub, czy, ani:**

Na śniadanie jem jajka i bekon.

Przyjadę tramwajem albo autobusem.

Nie mam kota ani psa.

Nie stawiamy przecinka także przed **jak, niż:**

Był zdrowy jak ryba.

Wolę colę niż sok.

 XI. Wstaw przecinki tam, gdzie ich brakuje.

0. Moim zdaniem, za dużo czasu spędzasz w pracy.

1. Po wakacjach nauczyciele i uczniowie byli stęsknieni za szkołą.

2. Spotkanie było krótkie ale intensywne.

3. Mamo pójdziemy na spacer do parku?

4. Boże Narodzenie jest 25.12 czyli za dwa tygodnie.

5. Och jaki tu jest piękny widok!

6. Najczęściej gram w piłkę albo w tenisa.

7. Znam angielski a nie włoski.

8. Jest moją bratową więc żoną mojego brata.

9. Lubię pierogi i naleśniki.

10. Marek według opinii lekarzy wkrótce wyzdrowieje.

2. Przecinek w zdaniach złożonych rozdziela zdania składowe:

– bez spójników: *Jadł, pił, śpiewał.*

– połączone spójnikami: **a, ale, lecz, jednak, natomiast, więc, toteż, że, żeby, gdyby, chociaż, mimo że, ponieważ, który,** itd.:

To buty, o których zawsze marzyłam.

Teraz nie mam czasu, więc oddzwonię za godzinę.

Uczę się polskiego, żeby swobodnie porozumiewać się z rodziną.

Nie rozdzielamy przecinkiem zdań połączonych spójnikami **i, oraz, albo, lub, ani, czy, niż:**

Wiecznie tylko jadł i spał.

Pójdę na basen albo poczytam książkę.

Nie chce mi się sprzątać ani gotować.

XII. Wstaw przecinki tam, gdzie ich brakuje.

0. Wiem, gdzie mieszkasz.

1. To chłopiec z którym kiedyś chodziłam do klasy.

2. Nie rozumiem co oni mówią.

3. Powiedział brzydkie słowo ale szybko przeprosił.

4. Nie mów że ci o tym nie powiedziałam.

5. Opowiem ci następnym razem kiedy się spotkamy.

6. Ten kto chce żyć zdrowo powinien uprawiać sport.

7. Spóźniła się do pracy bo utknęła w korku.

8. Będę powtarzać tak długo aż zapamiętasz.

9. Zrobiłem to ponieważ zależy mi na tobie.

10. Jeżeli będzie ładna pogoda pójdziemy na spacer.

Sprawdź, czy umiesz:

- dyskutować o aktywnym stylu życia, odżywianiu oraz zdrowiu,
- powiedzieć, kim był prof. Zbigniew Religa,
- używać takich frazeologizmów jak: patrzeć sercem, mieć serce na dłoni, iść za głosem serca, stracić dla kogoś serce, nie mieć do czegoś serca, okazać komuś serce,
- napisać artykuł,
- poprawnie używać przecinków w języku polskim.

LEKCJA 22

Bonan tagon¹! By w swoim języku czuć się jak w domu

II. Sprawdź, czy pamiętasz, co oznaczają terminy przedstawione w module 13. Wstaw wyrazy w odpowiedniej formie tak, aby tworzyły logiczną całość.

obcy, dwukulturowy, ojezysty, odziedziczony, dwujęzyczny, wielokulturowość

0. Jeśli ktoś urodził się w Anglii w rodzinie anglojęzycznej, mówi po angielsku w domu i w szkole, to język angielski jest jego językiem *ojczystym*.

1. Mieszkając w Londynie, na pewno spotkasz się z

2. Jeśli w domu uczysz się języka polskiego od rodziców albo dziadków, ale cała twoja edukacja odbywa się w języku angielskim, to polski jest dla ciebie językiem

3. Jeśli w domu mówisz po polsku, ale chodzisz do angielskiej szkoły, w której niedawno zaczęłaś się uczyć francuskiego (którego wcześniej nie znałaś), to język francuski jest dla ciebie językiem

4. Jeśli masz mamę z Polski, a tatę z Anglii, obchodzisz Boże Narodzenie z zachowaniem polskich tradycji, a na Halloween przebierasz się i robisz psikusy jak brytyjskie dzieci, to jesteś osobą

5. Jeśli czujesz się bardzo swobodnie w językach angielskim i polskim, obu używasz na co dzień, to jesteś osobą

III. Teraz wiemy, że dwujęzyczność i dwukulturowość to skarb, jednak jeszcze nie tak dawno istniały różne mity na temat wielojęzyczności. Przeczytaj zdania i zdecyduj, które są prawdziwe (P), a które nieprawdziwe (N).

	P	N
0. Najkorzystniejsze dla dziecka jest dorastanie w środowisku jednojęzycznym		✓
1. Dzieci dwujęzyczne wykazują większe zdolności poznawcze, a więc mają lepsze wyniki w nauce i szybciej rozwiązują zagadki intelektualne.		

1. W esperanto oznacza Dzień dobry!

2. Wielojęzyczność jest osiągalna tylko dla ludzi, którzy z więcej niż jednym językiem mieli styczność od pierwszych miesięcy życia.		
3. Wprowadzenie więcej niż jednego języka może skutkować zaburzeniami językowymi lub innymi brakami.		
4. Dwujęzyczność dzieci ma szkodliwy wpływ na rozwój językowy i poznawczy, co ma prowadzić do gorszych wyników w nauce.		
5. Dzieci dwujęzyczne są bardziej kreatywne, częściej wpadają na innowacyjne rozwiązania niż dzieci wychowane w środowisku jednojęzycznym. W rezultacie mają większe szanse na znalezienie lepszej pracy.		
6. Ludzie wielojęzyczni władają wszystkimi swoimi językami „perfekcyjnie”, na takim samym poziomie, jak osoby jednojęzyczne.		
7. Dzieci dwujęzyczne mają bardziej wyostrzoną uwagę, więc są bardziej spostrzegawcze.		
8. Dziecko nie ma czasu na naukę więcej niż jednego języka, więc najlepiej, żeby przyswoiło tylko język otoczenia.		
9. Osoby dwujęzyczne zdecydowanie rzadziej zapadają na chorobę Alzheimera niż osoby jednojęzyczne.		
10. Osoby dwujęzyczne częściej przejawiają empatię i potrafią doskonale wczuć się w sytuację innej osoby.		

Czy wiesz, że...

Możesz także poszukać **polonizmów** (czyli wyrazów pochodzących z języka polskiego), które znalazły się w języku angielskim i innych językach obcych. Jednym z bardzo ciekawych przykładów jest *spruce*, a więc *świerk*. Co ma wspólnego polski *świerk* z angielskim *spruce* i o jakim wpływie polszczyzny na angielszczyznę mówimy? Otóż to, że Anglicy kupowali to drewno od Niemców, a więc w tamtych czasach Polacy powiedzieliby, że zamawiali je z Prus i stąd angielski *spruce*.

VI. Dzięki Dominice wiemy już dużo o esperanto, a teraz sprawdźmy, jak dobrze znacie język polski i ogólnie, co wiecie o językach. Podczas rozwiązywania quizu można pracować w grupach i korzystać z internetu bądź innych pomocy dydaktycznych.

1. Jak myślisz, z którego języka pochodzi zdanie: *Day, ut ia pobrusa, a ti poziwai*?
 - a) z litewskiego
 - b) z czeskiego
 - c) z polskiego
2. Zdanie: *Day, ut ia pobrusa, a ti poziwai* oznaczało:
 - a) Daj, ja po borsuki pójde, a ty pozszywaj.
 - b) Daj mi poobrać kamieniem, a ty odpocznij.
 - c) Daj, ja idę po Prusa, a ty go pozwij.
3. Język polski należy do tej samej grupy językowej co:
 - a) czeski, słowacki,
 - b) rosyjski, ukraiński,
 - c) bułgarski, serbski.
4. W języku polskim zwykle pomija się w zdaniu:
 - a) zaimki osobowe, np. ja, ty, my, wy.
 - b) czasowniki osobowe, np. robię, czytamy.
 - c) rzeczowniki, np. kot, dom, kawa.

5. Ile liter mamy w polskim alfabecie (podpowiedź: tyle samo co w jednym z najdłuższych polskich wyrazów *Konstantynopolitańczykowiec*):
 - a) 28
 - b) 30
 - c) 32

6. Język polski jest na miejscu wśród języków słowiańskich, jeśli chodzi o liczbę użytkowników.
 - a) piątym
 - b) drugim
 - c) szóstym

7. Obecnie na świecie jest około:
 - a) 500 języków
 - b) 100 tysięcy języków
 - c) 6 tysięcy języków.

8. Za sto lat
 - a) języków będzie o wiele więcej
 - b) języków będzie o wiele mniej
 - c) języków będzie mniej więcej tyle samo.

9. Obecnie większość języków na świecie
 - a) ma formę tylko mówioną
 - b) ma formę tylko pisaną
 - c) ma formę mówioną i pisaną.

10. Poniżej mamy najbardziej popularne języki **ojczyste** świata. Która opcja przedstawia właściwą kolejność, a więc zaczyna się od tych języków, którymi mówi najwięcej **rodzimych** użytkowników do tych, którymi mówi najmniej rodzimych użytkowników?
 - a) angielski, chiński, hindi, hiszpański, arabski
 - b) chiński, hindi, angielski, hiszpański, arabski
 - c) chiński, angielski, hiszpański, hindi, arabski.

VIII. Z którymi cytatami się zgadzasz? Jak je rozumiesz? Podyskutuj z koleżankami i kolegami.

Jeśli coś ci sprzedaję, mówię w Twoim języku. Jeśli to ja kupuję, „dann müssen Sie Deutsch sprechen”². – Willy Brandt

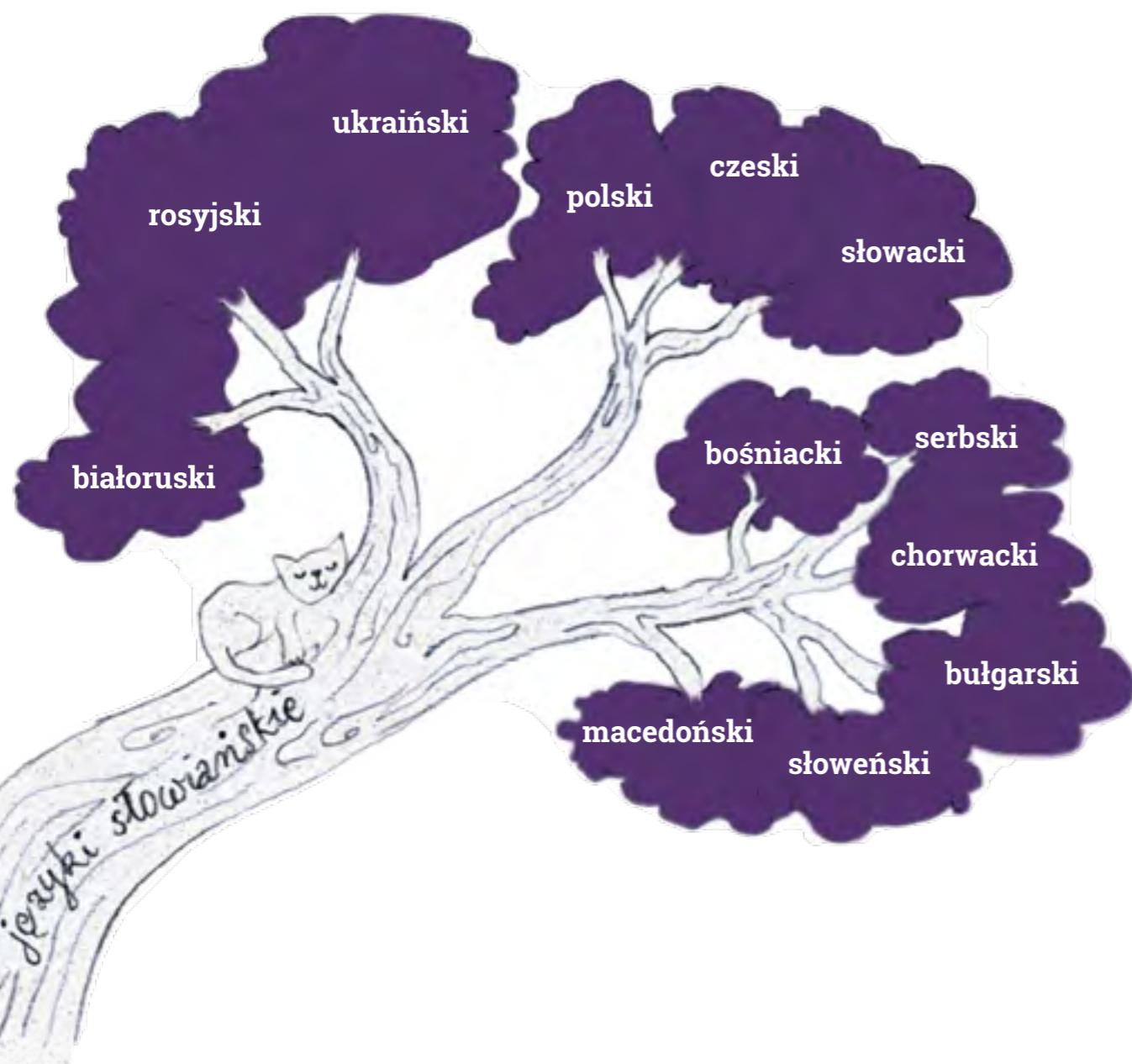
Granice mojego języka są granicami mojego świata. – Ludwig Wittgenstein

Jeden język ustawia cię w korytarzu życia. Dwa języki otwierają każde drzwi po drodze. – Frank Smith

Z językami wszędzie jesteś w domu. – Edward De Waal

Inny język to inna wizja życia. – Federico Fellini

.....
2. Z niemieckiego: „Wtedy muszą państwo mówić po niemiecku”.

Język jest mapą drogową kultury. Mówi ci, skąd ludzie pochodzą i dokąd zmierzają. – Rita Mae Brown

Kto nie zna języków obcych, nie wie nic o własnym. – Johann Wolfgang von Goethe

Znać inny język to jak posiadać drugą duszę. – Charlemagne (Karol Wielki)

Czy wiesz, że...

Dwujęzyczność w dorosłym wieku pozwala na łatwiejszy start na rynku pracy. Osoby biegle posługujące się więcej niż jednym językiem, już na samym początku, nawet bez większego doświadczenia zawodowego, posiadają większe szanse na otrzymanie bardzo dobrze płatnego stanowiska. Dziecko świadome swojej dwujęzyczności jest bardziej pewne siebie oraz zmotywowane do uczenia się i używania obu języków. Dzieci dwujęzyczne zazwyczaj nie posiadają lingwistycznych zahamowań, chętniej podejmują kształcenie poza granicami kraju i jeszcze chętniej uczą się kolejnych języków, ponieważ od najmłodszych lat miały z nimi styczność. Dwujęzyczność jest niezaprzeczalną przepustką do międzynarodowej kariery zawodowej i globalnej. Aby dwujęzyczność przyniosła jak najwięcej korzyści, dziecko (oraz jego najbliższe otoczenie) powinno lubić i szanować oba języki (i kraje), z którymi jest związane.

Na podstawie: <https://www.ourkids.net/pl/dwujezycznosc-zalety.php#maincontent>

Sprawdź, czy umiesz:

- opowiedzieć, czym jest język esperanto i kim był Ludwik Zamenhof,
- wyjaśnić terminy takie jak np. język obcy, odziedziczony, ojczysty itp.,
- opowiedzieć, czym są zapożyczenia i wymienić kilka przykładów,
- rozpoznać, z których języków pochodzą wyrazy obce przedstawione w tym module,
- opowiedzieć kilka faktów o języku polskim,
- formułować opinię na temat dwujęzyczności i dwukulturowości,
- pisać pamiętnik.

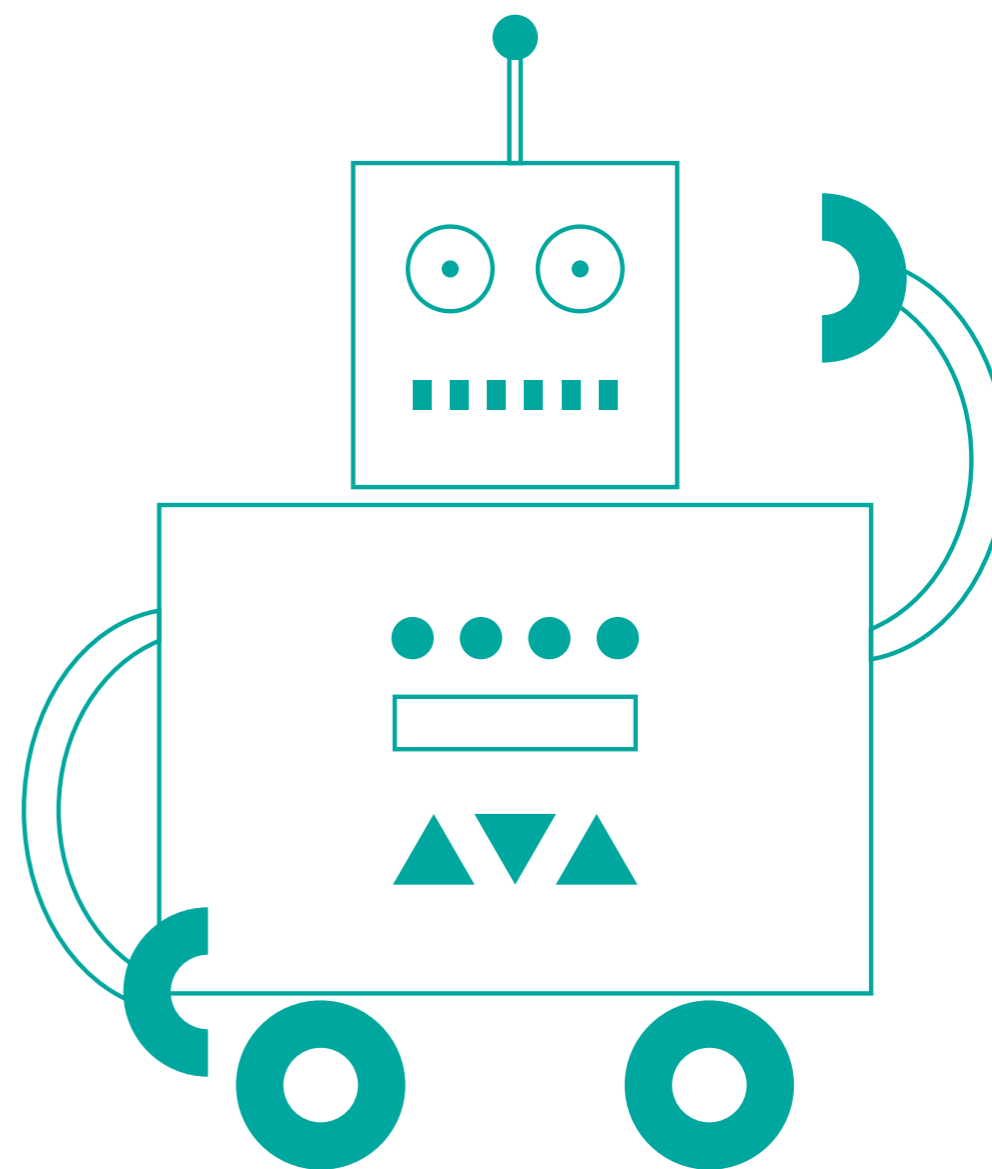
VIII. Maszyny

Proszę dobrać się w pary. Każda osoba w parze otrzymuje tylko jeden zestaw A lub B. Jedna osoba A, a druga B.

Zestaw A

Tak wygląda maszyna, która umie zrobić wszystko na literę n. Opisz koleżance/kolegę, jak ona wygląda. Poproś koleżankę/kolegę, by narysował(a) na swojej karcie pracy maszynę zgodną z twoim opisem.

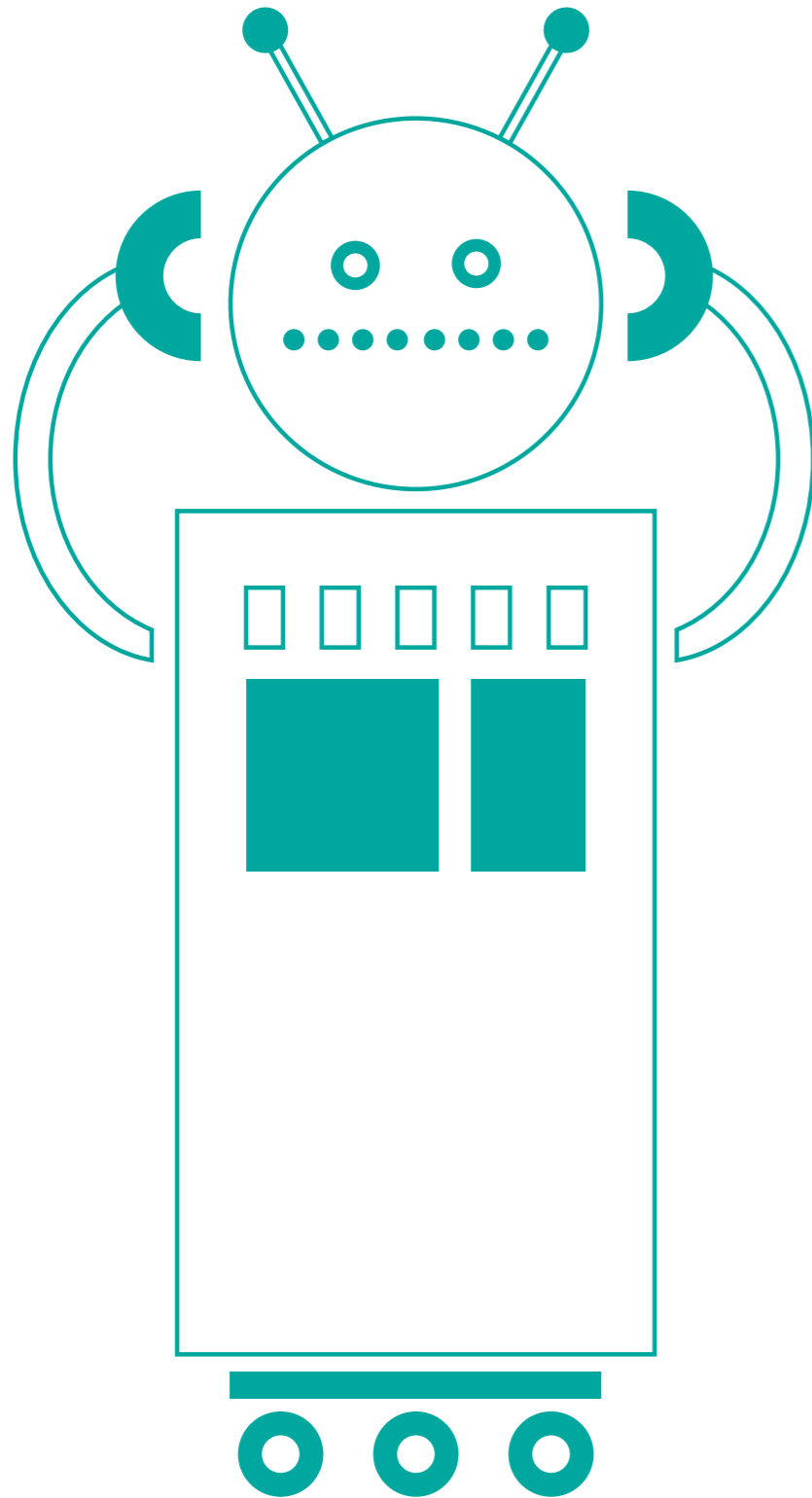
Pomocne zwroty: *po prawej, po lewej, na górze, na dole, w prawym górnym/dolnym rogu, w lewym górnym/dolnym rogu, na środku, pod, nad, koło, kółko, prostokąt, trójkąt, szeroki, wąski, wysoki, niski, krótki, długi, kwadrat.*

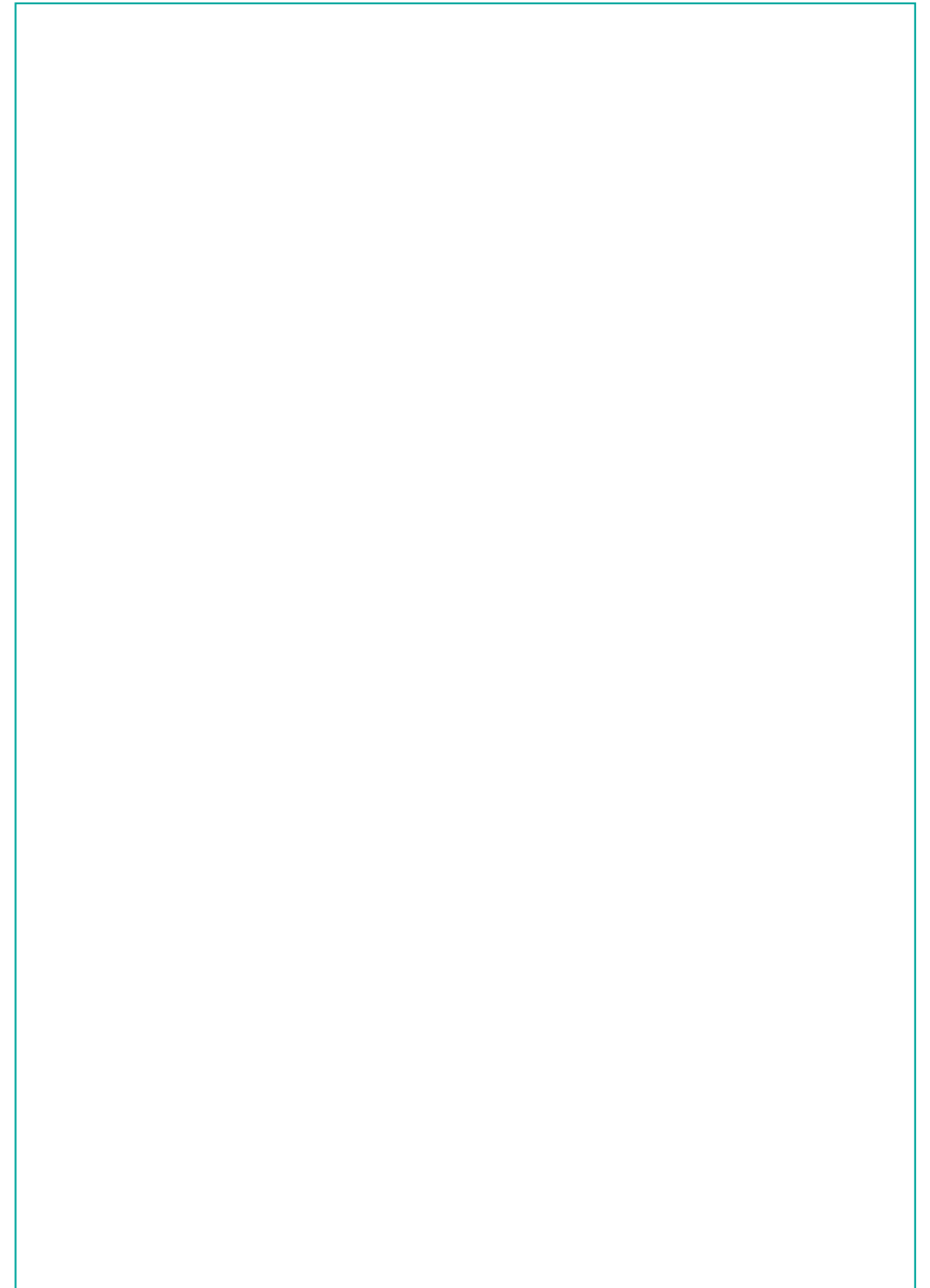
Zestaw B

A teraz twoja koleżanka/twój kolega opisze ci maszynę, która nie umie robić niczego. Opisz koleżance/koledze, jak ona wygląda. Poproś koleżankę/kolegę, by narysował(a) na swojej karcie pracy maszynę zgodną z twoim opisem.

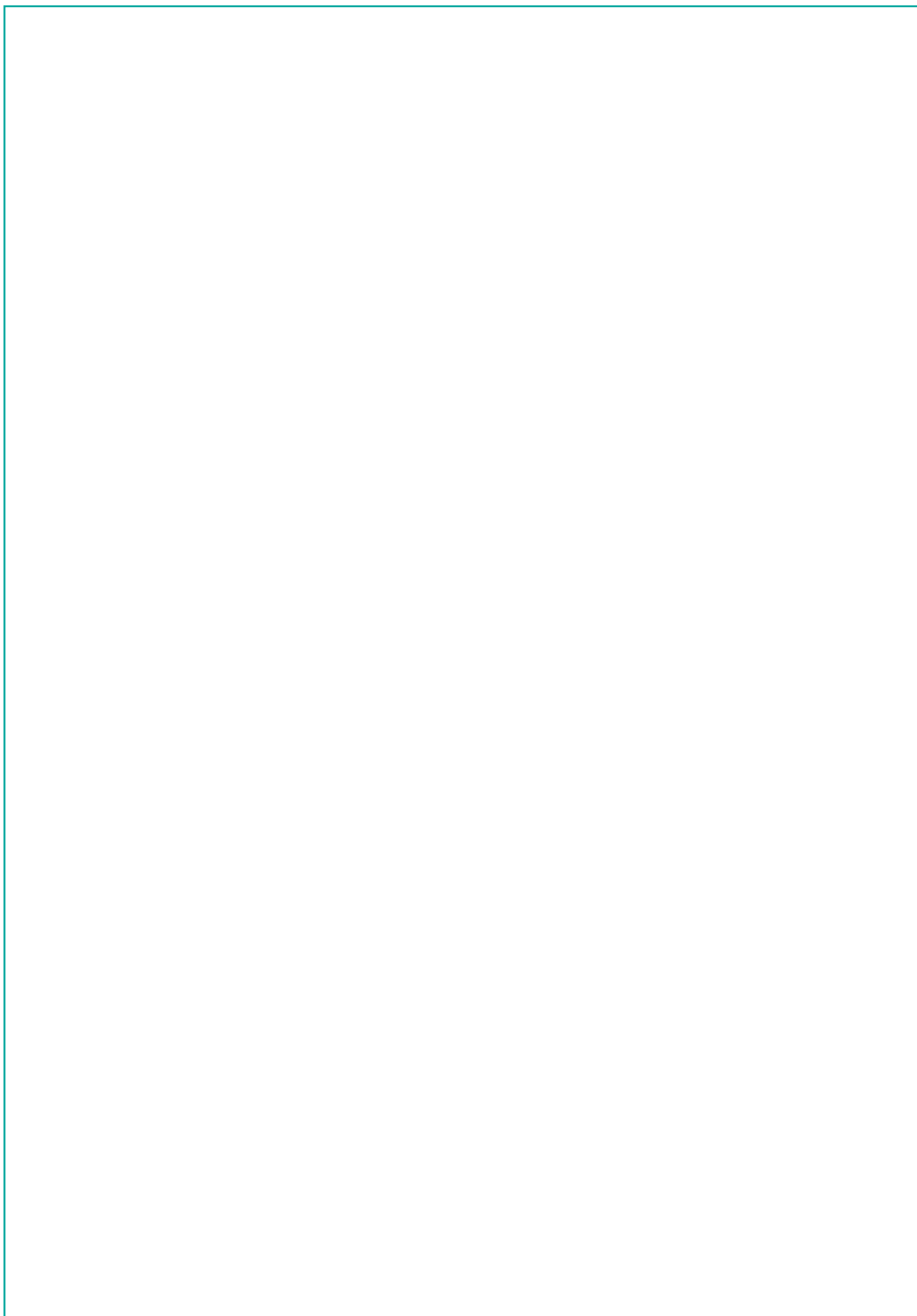
Pomocne zwroty: *po prawej, po lewej, na górze, na dole, w prawym górnym/dolnym rogu, w lewym górnym/dolnym rogu, na środku, pod, nad, koło, kółko, prostokąt, trójkąt, szeroki, wąski, wysoki, niski, krótki, długi, kwadrat.*

A. Tu narysuj maszynę zgodną z opisem twojej koleżanki/twojego kolegi.

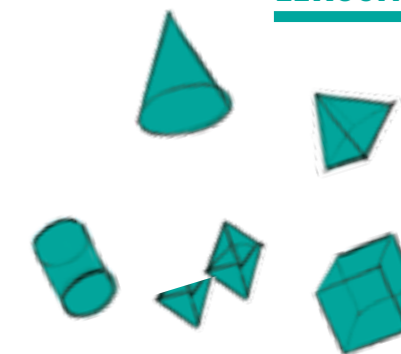

B. Tu narysuj maszynę zgodną z opisem twojej koleżanki/twojego kolegi.

Sprawdź, czy umiesz:

- powiedzieć, czym jest fantastyka naukowa i kim był Stanisław Lem,
- wypowiadać się na temat wynalazków,
- prawidłowo używać frazeologizmów z przyimkiem *na* i czasowników z prefiksem *na*,
- prawidłowo budować zdania z negacją,
- wymienić nazwy podstawowych figur geometrycznych.

LEKCJA 25

Listy dla Ziemi

II. Rozwiąż quiz ekologiczny.

- Ile wynosi przeciętna ilość odpadów domowych na jedną osobę w Polsce w ciągu roku?
 - 20 kg
 - 300 kg
 - 600 kg
- Ile śmieci z plastiku generuje przeciętny Europejczyk w ciągu roku?
 - 15 kg
 - 31 kg
 - 80 kg
- Ile może trwać rozkład plastikowej butelki wyrzuconej na śmietnik?
 - 500 lat
 - 300 lat
 - 100 lat
- Recycling to:
 - powtórne przetwarzanie zużytych materiałów w celu wykorzystania ich ponownie
 - precyzyjne segregowanie odpadów
 - wywożenie śmieci w miejsca do tego przeznaczone
- Park narodowy to:
 - park, którego właścicielem jest cały naród
 - największa atrakcja turystyczna kraju
 - obszar zachowany w stanie naturalnym objęty ochroną prawną

- Ile w Polsce jest parków narodowych?
 - 23
 - 15
 - 9
- Co nazywamy „Zielonymi Płucami Ziemi”?
 - góry
 - rzeki
 - las
- Jak nazywa się gęsta mgła zanieczyszczona spalinami?
 - smog
 - smok
 - zamglenie
- Ile drzew trzeba wyciąć, żeby wyprodukować tonę papieru?
 - 10
 - 17
 - 27
- Pomnik przyrody to:
 - prawnie chroniony obiekt przyrody
 - zdjęcie przedstawiające przyrodę
 - rzeźba przedstawiająca przyrodę

Pod koniec lekcji rozwiąż ten quiz jeszcze raz i przekonaj się, czy odpowiedziałeś podobnie. Odpowiedzi na niektóre pytania możesz sprawdzić w internecie.

VI. Przeczytaj przykładowe listy dla Ziemi, które napisali uczniowie gimnazjum. Co o nich sądzisz? Jakie kwestie podejmują autorzy? Czy podobają ci się te listy?

Sprawdź, czy umiesz:

- powiedzieć, jak wiosna wpływa na zmianę zachowania ludzi,
- mówić o zanieczyszczeniu i ochronie środowiska,
- właściwie segregować śmieci,
- napisać tekst o ochronie środowiska,
- poprawnie wymawiać i pisać trudniejsze formy czasownika.

Listy dla Ziemi

ARKA
FUNDACJA EKOLOGICZNA

Nie bądź jednorazowy !!!

Recykling to ważna sprawa,
nie jakaś tam błaża zabawa.
Pójdź po rozum do głowy
i nie bądź jednorazowy!

Gdy na butelkę przyjdzie pora,
nie biegnij z tym do doktora.
Ilość miejsca w koszu będzie zmniejszona,
gdy w recyklingu zostanie zgnieciona!

Zeszyt w szkole - ważna rzecz
i każdy musi go mieć.
Lecz pamiętaj kolego,
zapisuj go całego!

Idąc na zakupy,
zamiast jednorazówek
używaj siatek i reklamówek.

Słuchajcie więc wszyscy moich rad,
wówczas będzie czysty cały świat !!!

Mateusz Sadowski

NIE BĄDŹ JEDNORAZOWY

Listy dla Ziemi

ARKA
FUNDACJA EKOLOGICZNA

Brzeźnina, 16.04.2015r.

Droga Ziemi!

Na początku mojego listu serdecznie Cię pozdrawiam. Pięczę ten list, ponieważ bardzo niepokoję się o Twoje zdrowie. Dowiedziałam się o wielu problemach, które masz. Noga wspomiała Ziemi! Muszę Ci pomóc. Pozwól, że zostanę Twoim lekarzem i razem z innymi ludźmi starajmy się leczyć, a nie niszczyć. Mam dobry plan i postanowimy się, żebyś wyglądała zdrowo, tak jak dawniej. Musisz być piękna, zdrowa i zawsze uśmiechnięta. Dlatego proponuję leżenie. Będę apelować do wszystkich ludzi, żeby chronili rośliny, zwierzęta, wodę i glebę, lasy i powietrze. Ponadto, żeby oszczędzali prąd elektryczny, ciepło w mieszkaniach, a zakupy robili z głową, unikając jednorazowych reklamówek. Nie mogą zapomnieć także o segregacji śmieci, właściwym wykorzystaniu niektórych odpadów i ekologicznym sposobie podróżowania. To wszystko pomoże Ci ochronić drogą Ziemi przed ogromną ilością śmieci, które Cię trują. Będę głośno apelować do ludzi, jesteśmy odpowiedzialni za losy naszej planety, jeżeli zamknięte w nas poczucie odpowiedzialności zginiemy. Musimy myśleć i działać ekologicznie. To co jeszcze jest piękne, zdrowe i nadzwyczajne na Ziemi musimy mocno chronić. Dlatego błagam, żeby tworzyć dużo parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych. Musimy także ochronić prawie wiele gatunków zwierząt i roślin. To wszystko, o czym piszę, będzie miało znaczenie dla Twojego zdrowia. Mam wielką nadzieję, że trochę Ci pomożę i nie będziesz już tak chorować. Kochana bardzo chcę, żebyś przyjęła naszą przeprosiny. My ludzie musimy Cię leczyć, a nie niszczyć. Ty jesteś najważniejsza, bez Ciebie nie możemy żyć. Ty jesteś cudowną planetą, naszym mieszkaniem i tu chcemy żyć. Na tym będę kończyć i jeszcze raz w imieniu wszystkich ludzi przeproszę za błędy, które Ci wyrządziłyśmy. Myślę, że nie wyjeżdżaj wazy. Teraz będziemy Cię leczyć i czekać na Twój szybki powrót do zdrowia.

Twoga Karolina Parys

NIE BĄDŹ JEDNORAZOWY

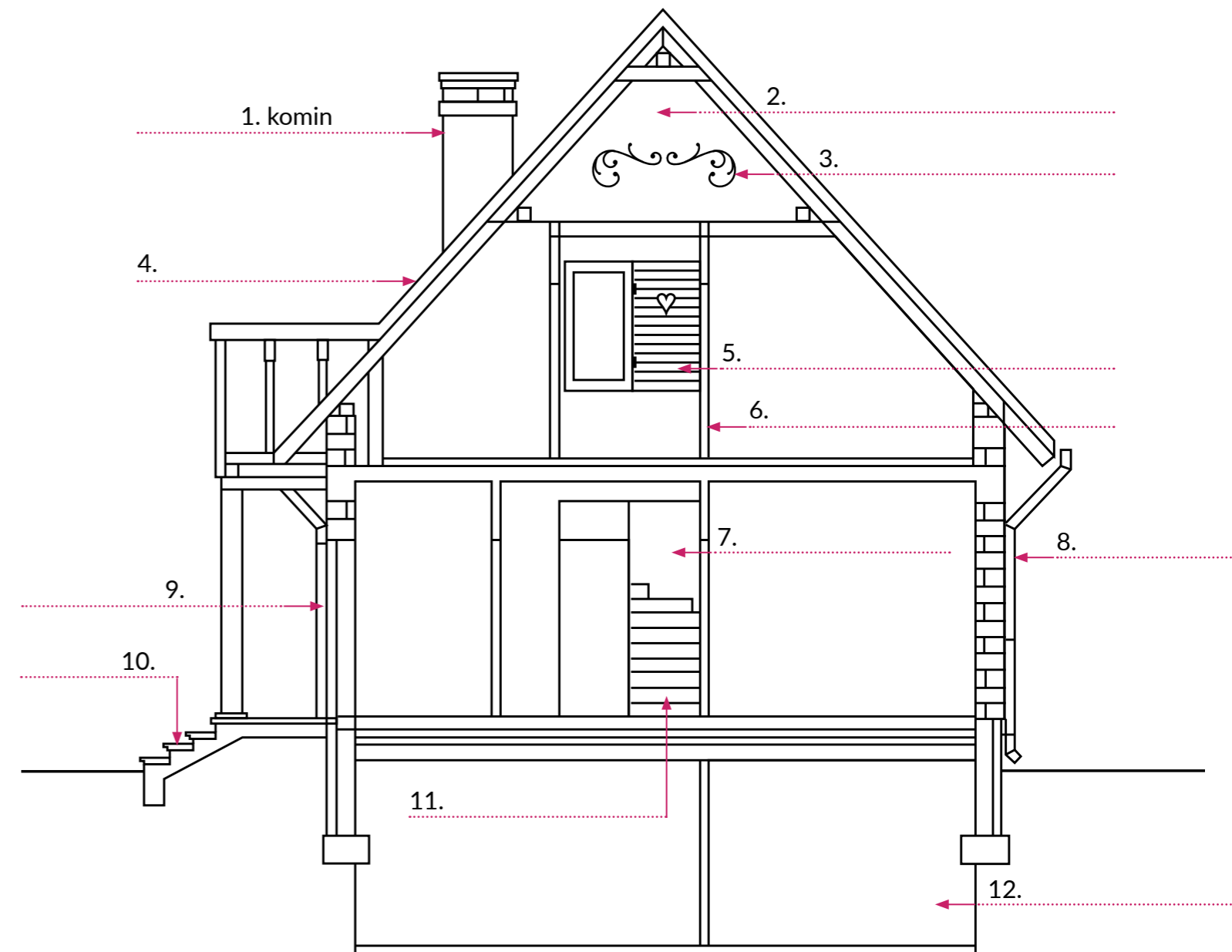
Sprawdź, czy umiesz:

- podać nazwiska niektórych znanych podróżników i ich dokonania,
- opowiedzieć o sportach, które uprawiasz, i o podróżach, które planujesz odbyć,
- tworzyć i zapisywać nazwy mieszkańców niektórych krajów i kontynentów,
- pisać tekst argumentacyjny (rozprawkę).

II. Zaznacz na rysunku elementy konstrukcyjne i zdobnicze domu.

okiennica, rynna, komin, dach, poddasze, schody zewnętrzne, schody (wewnątrz domu), klatka schodowa, ornament, piwnica, ściana fundamentowa, ściana działowa

Czy wiesz, że...

W Szymbarku na Kaszubach znajduje się Dom do Góry Nogami. Jest to drewniany budynek o naturalnych rozmiarach domu, który został postawiony na dachu. Wchodzi się do niego przez szczytowe okno i cały czas porusza się po suficie. Wnętrze domu urządzone jest w stylu realnego socjalizmu, gdyż jest on symbolem czasu komunizmu w Polsce, gdy wszystko, zdaniem wielu osób, było postawione na głowie. Budowa tego domu trwała cztery lata, a jego koszt był kilkakrotnie większy niż budowa zwykłego domu o takiej samej wielkości.

Na podstawie: <http://www.e-kaszuby.pl/skansen-w-szymbarku.html>

VII. Do podanych czasowników dodaj odpowiedni prefiks wy-, w(e)- lub prze-.

1. Filip niedawno **prze**prowadził się. Onprowadził się ze starego domu iprowadził się do nowego, większego domu.
2. Oliwiaszła ze szkoły,szła na pasach przez jezdnię iszła do sklepu.
3. Juleksiadł z autobusu isiadł do tramwaju. Onsiadł się z autobusu do tramwaju.

VIII. Opisz swoją szkołę. Możesz skorzystać z następującego słownictwa:

znajduje się, jest położony w ruchliwej/spokojnej okolicy, jest położony pośród drzew, jest zbudowany z..., jest zawsze pusty/pełen ludzi, ściany są pomalowane na... kolor, widać, widnieje, można zauważyć...

nowoczesny, stary, w dobrym/złym stanie, prostokątny, w starym stylu, ogromny...

blisko, obok, w pobliżu, daleko, po lewej, po prawej, naprzeciwko, na parterze, na (piętrze), na zewnątrz, wewnątrz, z boku, w głębi, w centralnej części...

robi dobre/złe wrażenie, (nie) podoba się, budzi pozytywne/negatywne uczucia, (nie) lubię, (nie) chce się spędzać tam dużo czasu...

Sprawdź, czy umiesz:

- powiedzieć, jaką wartość ma dla ciebie dom rodzinny,
- opowiedzieć o doświadczeniu przeprowadzki do innego kraju, miasta, domu,
- słownictwo związane z konstruowaniem i zdobieniem domu oraz rodzajami domów,
- podać przykłady związków frazeologicznych z wyrazem *dom*,
- konstruować poprawne zdania z czasownikami łączącymi się z dopełniaczem,
- opisać swoją szkołę i swój dom rzeczywisty oraz wymarzony.

II. Przeczytaj fragment tekstu Jana Miodka o reklamie w Polsce i odpowiedz na pytania do tekstu.

Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)?

Kiedy w osiedlowym sklepie, w którym robię zakupy, patrzę codziennie na reklamę pewnego gatunku musztardy opatrzoną sloganem KROPKA NAD I, uzasadnionym ikonicznie (porcja musztardy ma kształt kropki postawionej nad kiełbasą – literą i), z podziwem myślę o twórczych zdolnościach człowieka.

Jako językoznawca zaś nie ukrywam, że tego rodzaju figury stylistyczne odpowiadają mi w reklamie najbardziej. U źródeł mojej intelektualnej satysfakcji stoi bowiem zabawa słowem, gra jego dosłownym i przenośnym znaczeniem.

Jak już powiedziałem, kropka nad kiełbasą – zarazem literą i – ma postać porcji musztardy. I jest to dosłowne znaczenie opisywanego układu plastyczno-językowego. Ale jest on także nośnikiem znaczenia dodatkowego, przenośnego: wszak metaforyczny zwrot *postawić kropkę nad i* znaczy tyle co „rozstrzygnąć coś, zdecydować o czymś, przypieczętować coś”. „Dodając do smakowitej kiełbasy musztardy, przypieczętowujesz sukces kulinarny tej apetycznie wyglądającej całości” – apeluje więc do odbiorcy nasza reklama.

Powtórzę: frazeologiczne rozwiązanie tego typu lubię w reklamach najbardziej [...]

Trzeba jednak wspomnieć o negatywnych skutkach obecności reklam w naszym życiu, czyli co mnie drażni i irytuje. Najdelikatniej mówiąc, nie lubię [...] hiperbolicznie odkształconych, brzydkich twarzy, głupkowato-kretyńskich min, przeraźliwych wrzasków. [...]

Złoszczą mnie źle postawione czy zbędne przecinki, tak jak irytujące jest nadużywanie kropek i nieuzasadnione natręctwo dużych liter [...].

Ktoś, kto pierwszy raz porównywał oczy ładnej dziewczyny do gwiazd, był poetą. Ktoś, kto robi to po raz setny, jest człowiekiem uprawiającym twórczość banalną, kiczowatą. W reklamie takimi ogranyimi postaciami leksykalnymi są formy *super*, *ekstra*, *odkryłem (-am)*, *odkryj*. Warto to sobie uświadomić.

W sumie jednak pozytywów jest więcej. Zachowując pewne wyważenie, śmiem twierdzić, że reklama – co dla mnie najważniejsze – to swoista zachęta do językowej twórczości. Obserwując te poczynania z zainteresowaniem: jaki jeszcze rym, jakie skojarzenie, jaka symbioza obrazu z tekstem się pojawi? Reklama uczy zwięzłości, treściowości i ekspresywności słowa. Gdyby pod jej wpływem ludzie stali się mniej gadatliwi, a bardziej konkretni komunikacyjnie, to ja, użytkownik języka, byłbym szczęśliwy.

Jan Miodek, *Reklama w Polsce*, dodatek do Gazety Wyborczej, luty-marzec 1997, fragmenty

Słowniczek

ikonicznie – graficznie

językoznawca – lingwista

znaczenie dosłowne – znaczenie literalne

znaczenie przenośne – znaczenie metaforyczne

hiperbolicznie – przesadnie

ogranym – zużyty, oklepany, nieoryginalny

Odpowiedz na pytania do tekstu:

1. Czy Jan Miodek – profesor językoznawca – jest ogólnie przeciwnikiem, czy zwolennikiem reklamy? Zacytuj zdanie potwierdzające Twoją odpowiedź.
2. Na początku tekstu Jan Miodek podaje przykład reklamy musztardy. Na czym polega obecna w sloganie gra słów? Jak profesor interpretuje tę reklamę?
3. Co profesora denerwuje w reklamie?

Sprawdź, czy już umiesz:

- powiedzieć, czym charakteryzuje się reklama jako gatunek wypowiedzi,
- powiedzieć, co wykorzystują i jakie techniki stosują twórcy reklam,
- powiedzieć, jakie mogą być negatywne skutki oddziaływania reklamy,
- wymienić niektóre związki frazeologiczne związane z wyrazem *reklama*.

VII. Przeczytaj biografię Jacka Karpińskiego, utóż do niej 10 pytań i zadaj je koleżankom/kolegom w klasie.

Jacek Karpiński, konstruktor pierwszego polskiego minikomputera, już w młodości interesował się matematyką, fizyką, chemią, literaturą i angielskim. Po wojnie skończył studia na politechnice, a dzięki wygranej w ogólnopolskim konkursie UNESCO dla młodych naukowców wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie studiował na Harvardzie. Mógł zostać w Ameryce, proponowano mu tam pracę, ale nie skorzystał – wrócił do Polski. Dzięki wiedzy, talentowi i pomysłowości Jacek Karpiński stał się bardzo wszechstronnym inżynierem. Skonstruował on między innymi: maszynę do długoterminowych prognoz pogody, analizator danych matematycznych (komputer analogowy), perceptron, czyli uczącą się maszynę do rozpoznawania terenu przy użyciu kamery. Brał też udział w pracach nad pierwszymi aparatami USG. Jednak jego największym osiągnięciem – przez które nazywa się go czasem „polskim Billem Gatesem” – był pierwszy polski minikomputer. Powstał on w latach 1970–1973, czyli wcześniej niż sławny Amerykanin założył Microsoft! Podczas gdy inne „minikomputery” miały wówczas rozmiar małej szafy, ten przypominał już nieco współczesny komputer stacjonarny (...). Niestety, z różnych powodów, m.in. ekonomicznych i politycznych, Jacek Karpiński nie odniósł sukcesu. Został oznaczony bardzo późno dwoma ważnymi państwowymi orderami: w 2009 roku za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, a w 2010 roku – pośmiertnie – za wybitne osiągnięcia w dziedzinie konstrukcji komputerowych i zasługi dla rozwoju polskiej nauki.

na podstawie: Marta Dziekiewicz,
Poczet niewiarygodnie pracowitych Polaków

Sprawdź, czy umiesz:

- wymienić tytuły popularnych polskich gier komputerowych,
- porozmawiać o wpływie komputerów, komórek i gier na życie człowieka,
- powiedzieć, kim byli Jan Czocharski i Jacek Karpiński,
- zapisać wyrazy typu: Internet, e-mail, esemes, czatować,
- wymienić różnice między e-mailem a listem tradycyjnym.

N°2

Od dzwonka do dzwonka

„Od dzwonka do dzwonka” to podręcznik, który umożliwia i ułatwia rozwijanie wszystkich sprawności językowych wymaganych przy zdawaniu egzaminów państwowych, uczelnianych czy innych z języka polskiego jako obcego, a szczególnie egzaminu GCSE (General Certificate of Secondary Education).

Materiały uzupełniające to integralna część Podręcznika do nauki języka polskiego dla nastolatków w Wielkiej Brytanii. *Od dzwonka do dzwonka*. Stanowią one dopełnienie jego treści i są niezbędne do zrealizowania celów dydaktycznych wytyczonych przez Autorki. Przygotowując się do zajęć, należy więc obowiązkowo zapo-

znać się zawartością danego modułu w obu tomach, gdyż dopiero wtedy w pełni można rozwijać u uczniów wszystkie sprawności językowe. Spójne i równoległe korzystanie z dwóch części podczas zajęć z języka polskiego gwarantuje efektywne pogłębienie znajomości języka polskiego i kultury polskiej.

POLONICUM